﴿ يَٰقَوْمَنَآ أَجِيبُواْ دَاعِيَ ٱللَّهِ ﴾

"Ey halkım, Allah'ın Davetçisi'ne uyun!"

(Ahkâf, 46/31)

Peygamberimiz'in Kişisel ve Ahlâkî Özellikleri ve İslâm Âdâbı

قطوف من الشمائل المحمدية

وأخلاق النبوية والآداب الاسلامية

Özgün Adı:
Kutûfun mine'ş-Şemâili'l-Muhammediyye ve'l-Ahlâki'n-Nebeviyye ve'l-Âdâbi'l-İslâmiyye
Telif: Muhammed Cemil Ziynû
Yayıncı: Guraba
Çeviri: M. Beşir Eryarsoy
Yayına Hazırlık: Guraba
Düzelti: Bican Veysel Yıldız
Mizanpaj: Ömer Deniz
Kapak: Selim Çimendağ
Baskı-Cilt: Step Ajans Matbaacılık
Guraba Yayınları: 39
ISBN: 975-8810-02-2
İkinci Baskı
M.2008/ H. 1429

GURABA YAYINCILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
Çatalçeşme Sk. Defne Han 27/9
Cağaloğlu – İstanbul
PK. 591 SİRKECİ
Tel: (0212) 526 06 05 Fax: 522 49 98
www.guraba.com.tr
e-mail:guraba@hotmail.com

Muhammed Cemil Ziynû

Peygamberimiz'in Kişisel ve Ahlâkî Özellikleri

Çeviren
M. Beşir Eryarsoy

الغرباء
guraba

NEDEN GURABA?

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّىٰ اللهُ عليه وعلىٰ آله وسلَّم:

«بَدَأَ الإِسْلَامُ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَأَ؛ فَطُوبىٰ لِلغُرَبَاءِ»

[رواه مسلم]

«فَطُوبىٰ لِلغُرَبَاءِ؛ الَّذِينَ يُصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسُ مِنْ بَعْدِي مِنْ سُنَّتِي» [رواه الترمذي]

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır:

«İslâm garib olarak başladı. Başladığı hale geri dönecektir. O halde müjdeler olsun Guraba'ya/gariblere!»

[Müslim, Kitâbu'l-İmân]

Tirmizî rivâyetinde:

«Guraba'ya/gariblere müjdeler olsun! Onlar, benden sonra sünnetimden insanların bozdukları şeyleri düzeltenlerdir.»

[Tirmizî, İmân]

ÖNSÖZ

Şüphesiz hamd Allah'a mahsustur. O'na hamdeder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden, amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidâyet verdiğini kimse saptıramaz, saptırdığına da kimse hidâyet veremez.

Şehadet ederim ki, Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Bir ve tektir, ortaksızdır. Yine şehâdet ederim ki, Muhammed onun kulu ve rasûlüdür.

Değerli okuyucu kardeşlerime "Peygamberimiz'in yaratılış ve ahlâkî özellikleri ile İslâm âdâbı"ndan seçme bir demet sunuyorum. Böylelikle onu görüp bilsinler, ahlâkında, âdâbında, alçak gönüllülüğünde, hilminde (cahilce davranışları affedişinde), kahramanlığında, lütufkârlığında, Rabbi'ni tevhîd edişinde bu değerli Rasûl'e uysunlar. Müslümanların kendileriyle zafere kavuştukları ve kendileriyle İslâmın yaygınlık kazandığı tevhîd ve ahlâka çokça ihtiyaç duyduğumuz bu çağda bizim bunlara özellikle eğilmemiz gerekmektedir.

Şöyle diyen şair ne güzel söylemiş:

“Elbetteki ümmetler, ahlâkları kaldığı sürece ümmet olarak kalırlar

Eğer ahlâkları çekip giderse onlar da yok olurlar.”

Bu kitabı Müslümanlara faydalı kılmasını ve yüce zatı için ihlâsla yapılmış bir amel olarak değerlendirmesini Allah’tan niyaz ederim.

Muhammed Cemil Ziynû

Peygamberimiz
sallallâhu aleyhi ve sellem'in
Şemâilinden...

"Gözlerinizle onu görmemiş olsanız dahi onun niteliklerini bilmekten mahrum değilsiniz.

İşte onun şemâili; o hem ahlâkı, hem hilkati itibariyle mükemmel bir şahsiyettir.

Nitelikleriyle de öyle, onun üstünlüklerini sayıp bitirmeye imkân yoktur."

محمد صلى الله عليه وسلم

PEYGAMBERİMİZ'İN ŞEMÂİLİ

Rasûlullah** sallallâhu aleyhi ve sellem'**in Doğumu

1- Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

"Andolsun ki Allah mü'minlere içlerinde âyetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara kitap ve hikmeti öğreten kendilerinden bir peygamber göndermekle büyük bir lütufta bulunmuştur. Hâlbuki daha önce onlar, gerçekten apaçık bir sapıklık içinde idiler." (Âl-i İmrân, 3/164)

2- Yine Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"De ki: 'Ben de ancak sizin gibi bir beşerim. Yalnız bana ilâhınızın ancak tek bir ilâh olduğu vahyediliyor." (el-Kehf, 18/110)*

3- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e pazartesi günü oruç tutmaya dair soru soruldu. O da: "Ben o gün doğdum. O gün peygamber olarak gönderildim, o gün Kur'ân üzerime indirildi." buyurdu. *(Müslim)*

4- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* rebîu'l-evvel ayında pazartesi günü, Mekke-i Mükerreme'de "Dâru'l-Mevlid: Doğuş Evi" diye bilinen bir evde, Fil yılı diye anılan 571 Milâdî senesinde tanınmış bir anne-babadan doğdu. Babası Abdulmuttalib'in oğlu Abdullah, annesi Veheb'in kızı

Âmine'dir. Dedesi ona Muhammed adını verdi. Babası, o doğmadan önce vefat etmişti.

5- Bu şerefli rasûlün değerini bilmek, onun üzerine indirilmiş olan Kur'ân-ı Kerim ile hükmedip o peygamberin ahlâkıyla ahlâklanmak, risâletinin başlangıcını ifade eden tevhîde davete önem vermek, Müslümanların görevleri arasındadır. Sözü geçen bu tevhîde davet, Yüce Allah'ın: *"De ki: 'Ben ancak Rabbime ibadet ederim. Hiç kimseyi de O'na ortak koşmam.'"* *(el-Cin, 72/20)* buyruğunda ifadesini bulmaktadır.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Adı ve Nesebi

1- Yüce Allah: *"Muhammed Allah'ın Rasûlüdür."* *(el-Feth, 48/29)* buyurmaktadır.

2- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Benim beş ismim var: Ben Muhammed'im, ben Ahmed'im, ben Allah'ın benimle küfrü silip süpürdüğü "el-Mâhi (Silen) im"; ben insanların benim izlerim üzere haşrolunacağı "el-Hâşir"im. Ben kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olan "el-Âkib"im."

Yüce Allah da ona Raûf (çok şefkatli) ve Rahîm (çok merhametli) isimlerini vermiştir. *(Buhârî ve Müslim)*

3- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bize kendisinin isimlerini zikrederek şöyle derdi: "Ben Muhammed'im, ben Ahmed'im, ben el-Mukaffi (peygamberlerin sonuncusu) yim. Ben tevbe peygamberiyim, ben rahmet peygamberiyim." *(Müslim)*

4- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Kureyş'in tahkir edici sözlerini ve lanetlemelerini Allah'ın benden nasıl bertaraf ettiğine hayret etmez misiniz? Onlar müzemmem (çokça yerilmiş olan)a tahkir edici sözler söylüyorlar ve müzemmeme lanet okuyorlar. Ben ise Muhammed'im (çokça öğülenim)." *(Buhârî)*

5- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Şüphesiz Allah İsmail soyundan Kinâne'yi seçti. Kinâne soyundan Kureyş'i seçti. Kureyş'ten Haşimoğulları'nı seçti. Beni de Haşimoğulları arasından seçti."*(Müslim)*

6- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Benim ismimi ad olarak kullanınız, fakat benim künyem ile künyelenmeyiniz. Çünkü ben Kasım'ım, aranızda taksim ediyorum." *(Müslim)*

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Dış Görünüşü

1- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* insanlar arasında en güzel yüzlü, en güzel yaratılışlı birisi idi. Ne çok uzun, ne çok kısa idi. *(Buhârî ve Müslim)*

2- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* beyaz tenli, güzel yüzlü idi. *(Müslim)*

3- Ashabından biri onu şöyle anlatır: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ne uzun, ne kısa boylu idi. İki omuzunun arası genişti. Sakalı sıktı, rengi kırmızıya çalardı. Saçları kulak yumuşaklarına kadar inerdi. Onu kırmızı bir elbise giyinmişken gördüm. Ondan daha güzelini görmedim. *(Buhârî)*

4- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in başı, elleri, ayakları irice idi. Yüzü güzeldi. Ne ondan önce, ne ondan sonra onun gibisini görmedim. *(Buhârî)*

5- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yüzü; güneşi ve ayı andırırdı. Yüzü yuvarlakça idi. *(Müslim)*

6- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* sevindi mi yüzü aydınlanırdı. Sanki bir ay parçası gibi olurdu. Biz bunu farkederdik, anlardık. *(Buhârî ve Müslim)*

7- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* gülmezdi ancak tebessüm ederdi. Ona baktığın vakit gözlerine sürme çekmemiş olduğu hâlde, gözlerine sürme çekmiş derdin. *(Hasen bir hadistir. Tirmizî)*

8- Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i küçük dilini görünceye kadar iyice gülerken görmüş değilim. Onun gülmesi sadece tebessüm etmekten ibaretti. *(Buhârî)*

9- Câbir b. Semura *radıyallahu anh* dedi ki: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i ayın aydınlattığı bir gecede gördüm. Bir Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e, bir aya bakmaya koyuldum. Üzerinde kırmızı bir elbise vardı. Bana göre o aydan güzeldi." *(Tirmizî rivâyet etmiş ve: Hasen, ğarîb bir hadistir, demiştir. Hâkim sahih olduğunu belirtmiş ve Zehebî de ona muvâfakat etmiştir.)*

10- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in niteliğini anlatırken şu beyiti söyleyen şair ne güzel söylemiş:

"Beyaz tenlidir o, onun yüzü ile bulutun yağmur yağdırması istenir

Yetimleri doyuran, dul kadınların zulme uğramasını önleyendir."

Bu beyit, Ebû Tâlib'in sözlerinden olup, bunu İbn Ömer ve başkaları nakletmiştir. Müslümanlar bir kıtlık ile karşı karşıya kaldıkları sırada Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* onlar için: "Allah'ım, bize yağmur yağdır." diye dua etmiş, bunun üzerine yağmur yağmıştı. *(Buhârî)*

Yani beyaz tenlilikle nitelendirilmiş olan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den insanlar Yüce Allah'a şerefli yüzünü çevirip, kendilerine Allah'ın yağmur yağdırması için dua etmesini isterler. Bu, o hayatta iken söz konusu olan bir husustur. Vefatından sonra ise Halife Ömer *radıyallahu anh* amcası Abbas'ı vesile kılarak yağmur için kendilerine dua etmesini istedi ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* vefat etmiş olduğundan dolayı onunla tevessül etmedi.

Kinane'den bir adam şöyle bir şiir söylemiştir:

"Hamdolsun sana -zaten hamd şükredenlerin işidir-
Peygamberin yüzü ile bize yağmur yağdırıldı.

Kendisini yaratan Allah'a öyle bir dua etti ki,
Ve gözlerini dikti semaya

Sanki üzerindeki bir ridâyı bırakmıştı da
Ve o kadar çabuk oldu ki, sonunda inci(yi andıran yağmur) tanelerini gördük.

Ve tıpkı amcası Ebû Tâlib'in ona söylediği gibi,
O, beyaz tenli ve ak alınlı idi.

Onun hatırı için Allah buluttan yağmur yağdırır
İşte bu gözle gördüğünüz o haber sebebiyledir

Her kim Allah'a şükrederse fazlasını görür
Ve kim Allah'ı inkâr ederse musibetlerle karşılaşır."

(İbnu'l-Esir, Menâlu't-Tâlib, s. 106'dan naklen)

Mübarek Rasûl *sallallahu aleyhi ve sellem*

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Ebû Bekir ve azadlısı, bir de onların kılavuzu Mekke'den, Medine'ye giderlerken Um Ma'bed diye adlandırılan yaşlı bir kadının çadırlarına uğrarlar. Bu kadın çadırın yanında oturup, yer içerdi. Bu kadından satın almak üzere et ve hurma istediler. Yanında bir şey olmadığını gördüler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* çadırın bir tarafında bulunan bir koyunu gördü. Azıkları tükenmiş ve acıkmışlardı.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: Ey Ummu Ma'bed, bu koyun neyin nesi diye sordu.

Ummu Ma'bed: Bu güçsüz olduğu için diğer koyunlarla beraber gidemedi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: Bunun sütü var mı, diye sordu.

Um Ma'bed: O süt veremeyecek kadar zayıftır, dedi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: Sütünü sağmama izin verir misin, diye sordu.

Um Ma'bed: Anam babam feda olsun. Onda süt bulursan sağarsın, dedi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* koyunu yanına çağırdı, eliyle memelerini sıvazladı, Yüce Allah'ın adını andı ve Um Ma'bed'in bu koyununa bereket ihsan etmesi için dua etti. Koyun bacaklarını açtı ve sağılmaya kendisini hazırladı. Büyükçe bir kap istedi. Kap doluncaya kadar koyundan süt sağdı. Sonra kadına doyuncaya kadar süt içirdi. Arkadaşlarına da doyuncaya kadar süt içirdi. Onlardan son kişi de

süt içtikten sonra kaba bir defa daha süt sağdı ve kab sütle doldu. Sonra da sütü kadının yanında bıraktı. Kadından bey'at aldı ve yanından ayrılıp gittiler.

Kısa bir süre sonra kadının kocası (Ebû Ma'bed) geldi. Zayıflıktan dolayı sağa sola yatan cılız bir kaç keçiyi önüne katmış geliyordu. Ebû Ma'bed sütü gördü. Hayretle sordu: Ey Um Ma'bed, koyunlar süt veremiyorken, evde de süt verecek bir hayvan yokken bu süt nereden? diye sordu.

Um Ma'bed: Allah'a yemin ederim durum dediğin gibidir: Fakat bize şu şu hâllerini gördüğüm mübarek bir adam uğradı gitti, dedi.

Ebû Ma'bed: Onun niteliklerini bana anlat ey Um Mabed, dedi.

Um Ma'bed Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i Anlatıyor

Yüzü apaydınlık bir adam gördüm. Yüzü parıl parıldı. Bedenen zayıflık gibi bir kusuru yoktu. Şişman birisi de değildi. Çok güzel, çok aydınlıktı. Gözleri siyahtı, kirpikleri uzundu, sesinde güzel bir hırıltı vardı, boynu uzuncaydı, sakalı sıkçaydı, kaşları birbirine yakın hilâl şeklinde ve uzunca idi. Susması hâlinde üzerinde vakar görülürdü, konuştu mu da yücelir ve üzerinde göz kamaştırıcı bir güzellik belirirdi. Uzaktan görüldüğünde insanların en güzeli ve en göz alıcısı olarak görülürdü. Yakından görülünce en güzelleri olduğu anlaşılırdı. Konuşması tatlı ve açık seçikti. Ne fazla, ne az konuşurdu. Konuşmaları arka arkaya gelen bir gerdanlığın taneleri gibiydi. Orta boyluydu, göze batacak kadar uzun

değildi. Aynı şekilde gözü rahatsız edecek kadar da kısa değildi. O, iki dal arasında bir daldı. Görünüşü itibariyle üç dalın da en parlağı idi. En güzel boyluları idi. Etrafını saran arkadaşları vardı. Konuştu mu sözünü dinlerler, bir emir verse hemen emrine koşarlardı. Çevresinde ona itaat eden bir topluluk vardı. Onun yüzü asık da değildi, abuk sabuk da konuşmazdı.

Ebû Ma'bed dedi ki: O, Mekke'de bize bazı hâlleri anlatılan Kureyş'in takip ettiği kişidir. Onunla birlikte olmayı çok isterdim. Andolsun buna imkan bulursam bunu da yapacağım.

Sabah olunca Mekke'den yüksekçe bir ses duyuldu. Ses duyuluyor fakat sesin sahibi görülmüyordu. Bu ses şöyle diyordu:

"İnsanların Rabbi olan Allah, en hayırlı şekliyle mükâfatlandırsın

Ummu Ma'bed'in çadırlarında kuşluk vakti bulunan o iki arkadaşı;

Onlar hidâyet ile o kadına konuk oldular ve o kadın onunla hidâyet buldu;

Esasen Muhammed'in yol arkadaşı olan kurtulmuştur."

Bu hasen, kavî bir hadistir. Bunu Hâkim rivâyet etmiş, sahih olduğunu belirtmiş, Zehebî de bu hususta ona muvafakat etmiştir. İbn Kesîr dedi ki: Ummu Ma'bed ile ilgili bu kıssa meşhur bir kıssa olup biri diğerini pekiştiren çeşitli yollardan rivâyet edilmiştir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Bazı Faziletleri

1- Yüce Allah buyuruyor ki: "Ey Peygamber! Şüphe yok ki biz seni bir şahid, bir müjdeleyici, bir uyarıcı olarak gönderdik; Allah'a, izni ile çağıran ve nur saçan bir kandil olarak da. Mü'minlere de muhakkak onlar için Allah'tan büyük bir lütuf ve ihsan olduğunu müjdele!" *(el-Ahzab, 33/45-47)*

2- "Muhammed sizin adamlarınızdan kimsenin babası değildir. Fakat o Allah'ın Rasûlü ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi çok iyi bilendir." *(el-Ahzab, 33/40)*

3- Yine Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: "Biz seni ancak âlemlere bir rahmet olarak gönderdik." *(el-Enbiya, 21/107)*

4- Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Kıyamet gününde, kendisine peygamberler arasında uyanları en çok olacak kişi ben olacağım. Cennetin kapısını ilk çalan kişi de ben olacağım." *(Müslim)*

5- Yine Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır: "Ben cennette ilk şefaatçi olacak kişiyim. Hiçbir peygamberi beni tasdik edenler kadar kimse tasdik etmiş değildir. Hatta kimi peygamberleri, ümmetinden sadece tek bir kişi tasdik etmiştir." *(Müslim)*

6- Yine Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Rabbim'den üç şey istedim. İkisini bana verdi, birisini de vermedi. Rabbim'den ümmetimi kıtlıkla helâk etmemesini istedim, onu bana verdi. Yine ondan ümmetimi suda boğularak helâk etmemesini diledim, onu da bana verdi. Ondan ümmetimi birbirine kırdırmamasını diledim, bunu bana vermedi." *(Müslim)*

Bir başka rivâyette şöyle demektedir: "Ondan onlara kendilerinden olmayan bir düşmanı musallat kılmamasını diledim, onu da bana verdi." denilmektedir. *(Tirmizî ve Nesâî. el-Elbânî senedinin sahih olduğunu belirtmiştir.)*

7- Enes b. Mâlik, İsra ile ilgili rivâyet ettiği hadiste şunları söylemektedir: "Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in gözleri uyur fakat kalbi uyumazdı." *(Buhârî)*

8- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Ben kıyamet gününde âdemoğullarının efendisiyim. (Mahşere gitmek üzere) üzerinden yerin ilk yarılacağı kişi benim. İlk şefaat edecek ve şefaati ilk kabul edilecek kişi de benim." *(Müslim)*

9- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Sair peygamberlere şu altı hususla üstün kılındım: Bana özlü sözler (söyleyerek konuşmak) verildi. Düşmanlarımın kalbine korku atılarak bana yardım olundu. Bana ganimetler helal kılındı. Yeryüzü benim için hem bir mescid, hem de bir temizlenme aracı kılındı. Bütün insanlara peygamber olarak gönderildim ve peygamberlerin sonuncusu da benim." *(Müslim)*

10- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Ben âdemoğullarının ardı arkasına gelen nesillerinin en hayırlılarından peygamber olarak gönderildim ve nihayet kendilerinden olduğum bu nesile kadar geldim." *(Buhârî)*

11- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Benim ve benden önceki peygamberlerin misali; oldukça iyi ve güzel bir şekilde bir bina yapıp da sadece onun köşelerinden birisinde tek bir kerpiçlik yeri boş bırakan bir kimseye

benzer. İnsanlar bu yapıyı dolaşıyor ve güzelliğine hayran kalıyor ve: 'Keşke bu kerpici de yerine koysaydın.' diyorlar. (Peygamber) buyurdu ki: İşte o kerpiç benim. Ben peygamberlerin sonuncusuyum." *(Buhârî ve Müslim)*

12- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Şüphesiz ki ben, Allah nezdinde peygamberlerin sonuncusu olarak yazıldığımda Adem, henüz yerin üzerinde çamur hâlinde idi. Ben size benim ilk durumlarımı bildireyim. Ben İbrahim'in duası, İsa'nın müjdesiyim. Beni doğurduğu zaman annemin gördüğü rüyasıyım. Ben doğduğumda ondan çıkan bir nur ona Şam'daki sarayları dahi aydınlatmıştı." *(Hakim sahih olduğunu belirtmiş, Zehebî bu hususta ona muvâfakat etmiş, Mişkatu'l-Mesabih'de el-Elbânî de sahih olduğunu belirtmiştir.)*

13- Melek Cebrail, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e Hira dağında gelerek: "Yaratan Rabbin'in adıyla oku." dedi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bu hâlden kalbi titreyerek geri döndü. Eşi, Huveylid kızı Hatice'nin yanına girdi ve ona durumu anlattı: Kendim için korktum dedi.

Hatice, ona: Allah'a yemin ederim ki hayır, Allah asla seni mahcup etmeyecektir. Çünkü sen akrabalık bağını gözetir, çaresiz kalmış olanın yoluna devam etmesini sağlar, hiçbir varlığı olmayanı kazandırır, misafiri ağırlar, haktan gelen musibetlere karşı yardımcı olursun.

Hatice, onu alıp Varaka b. Nevfel'in yanına götürdü. Hatice ona: Amca oğlu, yeğeninin neler söylediğini bir dinle, dedi... Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* gördüklerini ona anlattı. Varaka, ona şunları söyledi: Bu, Yüce Allah'ın Musa'ya indirdiği namustur. Keşke gücüm kuvvetim yerinde olsaydı, keşke kavmin seni çıkaracağı vakit hayatta olsaydım.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: Onlar beni bir de dışarı mı çıkaracaklar? diye sordu. Varaka: Evet dedi. Senin getirdiğinin bir benzerini getirip de kendisine düşmanlık edilmedik hiçbir kimse yoktur. Eğer senin o gününe erişecek olursam seni bütün gücümle desteklerdim. *(Buhârî, Bed'u'l-Vahy)*

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Peygamberlik Mührü

1- Câbir b. Semura şöyle anlatır: Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in omuzları arasındaki mührü vücudunun sair kısımlarına benzeyen, bir güvercin yumurtasını andıran kırmızı bir gudde şeklinde gördüm. *(Müslim)*

2- Abdullah b. Sercis dedi ki: Ben Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i gördüm. Huzuruna girdim, yemeğini yedim, içeceğinden içtim. Peygamberlik mührünü sol kürek kemiğinin üstünde gördüm. Siğilleri andıran siyah benler gibiydi. *(Müslim)*

3- el-Ca'd b. Abdurrahman dedi ki: es-Sâib b. Yezid'i şöyle derken dinledim: Teyzem beni Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e götürdü ve dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü, benim kızkardeşimin oğlu rahatsızdır. Başımı sıvazladı ve benim için bereket ihsan edilsin diye dua etti. Abdest aldı. Abdest suyundan içtim, onun sırtının arkasında ayakta durdum. Omuzları arasındaki mühre baktım. Onun keklik yumurtası (bir diğer açıklamaya göre: çadırdaki düğmeler) gibi olduğunu gördüm." *(Buhârî ve Müslim)*

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Hoş Kokusu

1- Enes *radıyallahu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* parlak beyaz tenli idi. Teri inci gibi idi. O yürüdü mü

ileri doğru eğilircesine hızlıca yürürdü. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in el ayasından daha yumuşak, ne ince ne de kalın bir ipeğe elim değmemiştir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kokusundan daha hoş, ne bir misk ne de bir amber koklamamışımdır. *(Buhârî ve Müslim)*

2- Enes dedi ki: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* yanımıza geldi. Bizde öğle uykusuna yattı, terledi. Annem bir şişe getirerek o teri içine almaya çalıştı. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* uyandı. Ey Um Suleym dedi ne yapıyorsun? Um Suleym dedi ki: Senin bu terini hoş kokumuza katacağız. Çünkü bu, hoş kokuların en güzelidir. *(Müslim)*

3- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in gelişi hoş kokusundan anlaşılırdı. *(el-Elbânî, Sahihu'l-Cami'de sahih olduğunu belirtmektedir.)*

4- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ikram edilen hoş kokuyu geri çevirmezdi. *(Buhârî)*

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Uykusu

1- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* gecenin ilk vakitlerinde uyur, son vakitlerini de ihya ederdi. (İbadetle geçirirdi.) *(Buhârî ve Müslim)*

2- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* yatağına çekildiği vakit şöyle dua ederdi:

«بِسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا»

"Allah'ım, senin adınla ölür, senin adınla dirilirim." Uyandığı vakit de:

«الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ»

"Hamd/övgü bizi öldürdükten sonra tekrar dirilten ve ölümden sonra kendisine döneceğimiz Allah içindir" derdi. *(Müslim)*

3- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* yatağına yatınca sağ elini sağ yanağının altına koyar ve "Rabbim, kullarını ölümden sonra dirilteceğin günde beni azabından koru." derdi. *(Hadisi Tirmizî rivâyet etmiş, hasen, sahihtir, demiştir.)*

4- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* her gece yatağına çekildi mi avuçlarını birleştirir, onlara "Kulhuvallahu ahad"; "Kul euzu bi Rabbi'l-felak" ve "Kul euzu bi Rabbi'n-nas" surelerini okur, sonra içlerine üfler sonra da ellerini vücudunun götürebildiği yerlerine sürerdi. Bunu yaparken de başından, yüzünden ve vücudunun ön taraflarından başlardı. Bu işi üç defa tekrarlardı. *(Buhârî ve Müslim)*

5- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in geceleyin üzerinde yattığı yastık hurma lifi ile doldurulmuş, yüzü deri bir yastıktı. *(Sahih bir hadistir. Ahmed rivâyet etmiştir.)*

6- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in üzerinde yattığı yatak içerisi hurma lifi ile doldurulmuş deri idi. *(Müslim)*

7- Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü, vitir namazını kılmadan önce uyuyacak mısın, diye sordum. Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Ey Âişe, benim gözlerim uyur, fakat kalbim uyumaz." buyurdu. *(Buhârî ve Müslim)*

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Kur'ân Okuması ve Namaz Kılması

1- Yüce Allah! *"Kur'ân'ı da tane tane, anlaşılır surette oku."* *(el-Müzemmil, 73/4)* buyurmaktadır.

2- Peygamberimiz Kur'ân'ı üç günden daha az bir süre zarfında okuyup bitirmezdi. *(Sahih bir hadis olup, İbn Sâd rivâyet etmiştir.)*

3- Peygamberimiz Kur'ân okurken âyetlerin sonunda okumasını keserdi. "Elhamdulillahi Rabbi'l-Âlemîn" der sonra durur, "er-Rahmânirrahîm" der, sonra dururdu. *(Sahih bir hadistir. Tirmizî rivâyet etmiştir.)*

4- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyururdu: "Kur'ân'ı seslerinizle süsleyiniz. Çünkü güzel ses Kur'ân'ın güzelliğini daha da artırır." *(Sahih bir hadistir. Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)*

5- Peygamberimiz, Kur'ân okurken sesini (uzatılacak yerlerde) uygun şekilde uzatırdı. *(Sahih bir hadis olup, Ahmed rivâyet etmiştir.)*

6- Peygamberimiz, horozun sesini duydu mu namaz için kalkardı. *(Buhârî ve Müslim)*

7- Peygamberimiz, ayakkabıları ile namaz kılardı. *(Buhârî ve Müslim)*

8- Peygamberimiz, sağ eliyle tesbih ederdi. *(Sahih bir hadistir.Tirmizî ve Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)*

9- Peygamberimiz, bir iş kendisine ağır gelip sıkıntı verdi mi namaza sığınırdı. *(Hasen bir hadistir. Ahmed ve Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)*

10- Peygamberimiz, namazda oturdu mu ellerini dizlerinin üzerine koyar, sağ elinin başparmağına bitişik (şehâdet) parmağını kaldırır ve onunla dua ederdi. *(Müslim, namazda oturuş şekli bahsinde, V, 80)*

11- Peygamberimiz, sağ (elinin) parmağını hareket

ettirir, onunla dua ederdi. *(Sahih bir hadistir. Nesâî rivâyet etmiştir.)* Namazda otururken şehâdet parmağını hareket ettirir ve şöyle derdi: "Bu şeytan için demirden (kılıç darbesinden) daha ağırdır." *(Bununla şehâdet parmağını kastediyordu. Hadis hasendir. Ahmed rivâyet etmiştir.)*

12- Peygamberimiz (namazda) sağ elini sol elinin üzerine koyar, göğsünün üzerinde birleştirirdi. *(İbn Huzeyme ve başkaları rivâyet etmiştir. Tirmizî, hasen olduğunu belirtmiştir. Nevevî Müslim Şerhi'nde zikretmiş ve elin göbek altında konulacağını belirten hadisin zayıf olduğunu ifade etmiştir.)*

13- Dört mezhep imamı ittifakla şunu demiştir: Hadis sahih olarak gelirse benim mezhebim de odur. Buna göre namazda (teşehhüd hâlinde) parmağı hareket ettirmek ve elleri göğüs üzerinde koymak onların benimsedikleri görüştür ve bu, namazın sünnetlerindendir.

14- Namazda şehâdet parmağını hareket ettirmek sünnetini İmam Mâlik ve başkaları da görüş olarak benimsemişlerdir. Şafiî mezhebine mensup bazı ilim adamları da bu görüşü kabul etmiştir. Nitekim Nevevî'nin *Mühezzeb Şerhi*'nde (III, 454) böyle denildiği gibi *Câmiu'l-Usûl*'ün muhakkiki de bunu (V, 404'de) böylece ifade etmiştir.

15- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* az önce kaydedilen hadis-i şerifte de şehâdet parmağını hareket ettirmenin hikmetini açıklamıştır. Çünkü parmağı hareket ettirmek, Yüce Allah'ın tevhîdine bir işarettir. Ayrıca böyle bir hareket şeytana demir darbelerinden daha ağır gelir. Çünkü o tevhîdden hoşlanmaz. O hâlde Müslümana düşen Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e uymak ve onun sünnetini reddetmemektir.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de: "Benim nasıl namaz kıldığımı gördüyseniz siz de öylece namaz kılınız." buyurmuştur. *(Buhârî)*

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Orucu

1- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Her kim iman ederek ve mükâfatını umarak ramazan ayı orucunu tutarsa, onun geçmiş (küçük) günahları bağışlanır." *(Buhârî ve Müslim)*

2- Peygamberimiz buyuruyor ki: "Her kim ramazan ayı orucunu tutar ve peşinden şevval ayından altı gün oruç tutarsa, bütün sene oruç tutmuş gibi olur." *(Müslim)*

3- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Her aydan üç gün oruç tutulur ve ramazan ayı da oruçla geçirilirse (ve bu gelecek) ramazana kadar (böyle devam ederse) işte bütün sene oruç ile geçirilmiş demektir. Arefe günü oruç tutmak, Yüce Allah'tan ümit ederim ki kendisinden önceki senenin de, kendisinden sonraki senenin de günahlarına keffaret olur. Aşura günü oruç tutmayı da Yüce Allah'tan kendisinden önceki senenin (günahlarına) keffaret kılmasını ümit ederim." *(Müslim)*

4- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Eğer gelecek sene hayatta olursam andolsun ki (muharrem ayının) dokuzuncu günü de oruç tutarım." *(Müslim)*

5- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e pazartesi ve perşembe günleri oruç tutmaya dair soru soruldu. O da şöyle buyurdu: "Bunlar âmellerin Âlemlerin Rabbi Allah'a arzedildikleri günlerdir. Bu sebeble amellerimin Allah'a ben oruç-

lu iken sunulmasını arzu ederim." *(Nesâî rivâyet etmiştir. Münzirî, hasen olduğunu söylemiştir.)*

6- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ramazan bayramının birinci günü ile kurban bayramının birinci günü oruç tutmayı yasakladı. *(Buhârî ve Müslim)*

7- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ramazan ayı dışında herhangi bir ayın tamamını oruçla geçirdiğini görmedim. *(Buhârî ve Müslim, Âişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet etmişlerdir.)*

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in İbadeti

1- Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Ey sarınıp bürünen (peygamber)! Birazı müstesnâ, geceleyin kalk (namaz kıl)."* *(el-Müzzemmil, 73/1-2)*

2- Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ramazanda olsun, başka bir ayda olsun (gece) onbir rekatten fazla namaz kılmazdı. Önce dört rekat kılardı. Onların güzelliklerini ve uzunluklarını hiç sorma. Sonra dört rekat daha kılardı. Onların da güzelliklerini, uzunluklarını hiç sorma. Sonra da üç rekat kılardı. Ben: 'Ey Allah'ın Rasûlü vitir kılmadan önce mi uyuyacaksın? dedim. O, şöyle buyurdu: "Ey Âişe, benim gözlerim uyur, fakat kalbim uyumaz." *(Buhârî ve Müslim)*

3- el-Esved b. Yezid şöyle anlatır: Âişe *radıyallahu anhâ*'ya, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in gece namazına dair soru sordum. Şöyle dedi: 'Gecenin ilk vakitleri uyur, sonra kalkar (namaz kılardı). Seher vakti yaklaştı mı vitir kılardı, sonra yatağına gelirdi. Şayet bir ihtiyacı olursa... Hanımına yaklaşırdı. Ezan sesini duyar duymaz kalkar, eğer cünüpse

üzerine su dökerdi, değilse abdest alırdı ve namaza giderdi.' *(Buhârî, Müslim ve başkaları)*

4- Ebû Hureyre *radıyallahu anh* şöyle anlatır: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ayakları şişinceye kadar namaz kılardı." Ona: "Ey Allah'ın Rasûlü, Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışladığı hâlde niye böyle yapıyorsun," diye soruldu. O: "Ben şükreden bir kul olmayayım mı?" diye cevap verdi. *(Buhârî ve Müslim)*

5- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Dünyanızdan bana kadınlar ve hoş koku sevdirildi. Gözümün serinliği de namaza konuldu." *(Ahmed rivâyet etmiştir. Sahih bir hadistir.)*

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Konuşması

1- Yüce Allah buyurdu ki: *"Battığı zaman yıldıza andolsun ki! Arkadaşınız asla sapmadı, bâtıla da yönelmedi. Kendi hevâsından bir söz söylemez. Onun söyledikleri bildirilen bir vahiyden başkası değildir."* *(en-Necm, 53/1-4)*

2- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, Abdullah b. Amr'a dedi ki: "(Ağzımdan çıkan her şeyi) yaz(maya devam et). Nefsim elinde olana yemin ederim ki benden haktan başka bir şey çıkmaz." *(Hasen bir hadis olup, Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)*

3- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Bana (düşmanımın kalbine salınan) korku ile yardım olundu ve bana özlü sözler (söyleme imkânı) verildi. Yeryüzü benim için hem mescit, hem abdest alma aracı kılındı ve ben uykuda iken bana yeryüzü (hazinelerinin) anahtarları verildi ve elime bırakıldı." *(Buhârî)*

"Bana yeryüzü hazinelerinin anahtarları verildi" buyruğu hakkında Ebû Hureyre şöyle demektedir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* gitti ve siz bu hazineleri çıkartmaktasınız.

4- Âişe *radıyallahu anhâ*'dan dedi ki: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* sizin bu şekilde peşpeşe konuştuğunuz gibi alelacele konuşmazdı. O yanında oturanın ezberleyebileceği şekilde açık seçik ve tane tane konuşurdu." *(Müslim)*

5- Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* konuştuğunda, kelimelerini saymak isteyen sayabileceği şekilde konuşurdu. *(Buhârî ve Müslim)*

6- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* susması, konuşmasından daha çok bir kimse idi. *(Ahmed hasen bir senedle rivâyet etmiştir.)*

7- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem,* söylediği sözler iyice bellensin diye sözünü üç defa tekrar ederdi. *(Buhârî)*

Bir rivâyette: "Sözü iyice kavransın diye" denilmektedir. (Maksad tekrara gerek duyulan, anlaşılması zor sözlerdir.)

8- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* kapsamlı ifadeler taşıyan duaları severdi ve bu kabilden olmayanları terk ederdi. *(Sahih bir hadis olup, Ahmed rivâyet etmiştir.)*

9- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hutbe irad etti mi gözleri kızarır, sesi yükselir, öfkesi artardı. Sanki o, düşmanınızın ordusu sabah veya akşam size baskın yapacaktır, diyen bir ordu uyarıcısı gibi idi. *(Müslim)*

Rasûlullah** sallallahu aleyhi ve sellem'in Havz'ının Niteliği**

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Benim Havzım bir aylık mesafe boyundadır. Suyu sütten daha ak, kokusu miskten daha hoş, (etrafındaki) testileri gökyüzünün yıldızları gibidir. Ondan bir defa su içen, ebediyyen susamaz." *(Buhârî)*

Rasûlullah** sallallahu aleyhi ve sellem'in Zühdü**

1- Yüce Allah buyuruyor ki: "Onlardan bir kısmına bunlarla kendilerini imtihan edelim diye dünya hayatının süsü olarak verip, faydalandırdığımız şeylere gözlerini dikme! Rabbin'in rızkı ise daha hayırlı ve daha kalıcıdır." *(Taha, 20/131)*

2- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, bir ay süre ile hanımlarına yaklaşmamak üzere yemin etmesi (îlâ yapması) na ve ayrı bir odada onlardan ayrı kalmasına dair rivâyet ettiği îlâya dair hadisinde Ömer b. el-Hattab'dan gelen rivâyete göre; Ömer b. el-Hattab bu yüksekçe odada onun yanına girdiğinde orada sadece küçük bir yığın mazı yaprağı, tabaklanmamış deriden asılı bir kırba ve bir avuç arpadan başka bir şey bulunmadığını gördüm. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de bir hasır üzerinde uzanmış yatıyordu. Hasır, böğürlerinde iz bırakmıştı. Ömer'in gözlerinden yaş boşaldı. Peygamberimiz: "Sana ne oluyor?" diye sordu. Ey Allah'ın Rasûlü, sen Allah'ın yarattıklarının en seçkinisin. Kisra ve Kayser ise o nimetler içerisinde bulunuyorlar. Peygamber, yüzü kızarmış olduğu hâlde oturdu ve şöyle dedi: "Sen (sahip olduğun haktan yana) şüphe içinde misin ey

Hattab'ın oğlu?" Sonra şöyle buyurdu: "Bunlar dünya hayatlarında hoş şeyleri kendilerine peşinen verilmiş bir topluluktur." *(Buhârî ve Müslim)*

Müslim'in kaydettiği bir rivâyette de şöyle denilmektedir: "Dünyanın onlara, âhiretin de bize olmasına razı olmaz mısın?" Ben: "Olurum ey Allah'ın Rasûlü" dedim. Bu sefer Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Aziz ve celil olan Allah'a hamdet öyleyse." buyurdu.

3- Alkame b. Mes'ûd şöyle anlatır: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir hasır üzerinde yattı. Hasır derisinde iz bıraktı. Ben de onun izlerini silmeye ve şöyle demeye koyuldum: "Anam babam sana feda olsun! Niye bize haber vermedin? Sana bu hasırın iz bırakmasına karşı seni koruyacak ve üzerinde uyuyacağın bir şeyler yayardık." Peygamber şöyle buyurdu: "Dünya ile benim işim ne ki! Benim ve dünyanın misali ancak bir ağacın gölgesinde bir süre oturan, sonra da onu bırakıp giden bir süvariye benzer." *(Hadisi Tirmizî rivâyet etmiş, hasen, sahihtir demiştir.)*

4- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Uhud Dağı kadar altınım olsa, borcum için alıkoyacağım miktar dışında üç gün geçtikten sonra ondan yanımda bir şey kalmasını arzu etmem." *(Buhârî)*

5- Amr b. el-Hâris *radıyallahu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* vefat ettiğinde geriye ne bir dinar, ne bir dirhem, ne bir köle, ne bir cariye, ne de herhangi bir şey bıraktı. Geriye bütün bıraktığı; bindiği beyaz katırı, silahı ve yolcular için sadaka olarak vakfettiği bir arazi parçasından ibaretti. *(Buhârî)*

Ashâbın ve Rasûl'ün Açlıkları

Bir gece Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* evden dışarı çıkar. Ebû Bekir'in, Ömer ile birlikte evlerinin dışında oturmakta olduklarını görür.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* sorar: "Bu saatte evlerinizden dışarıya çıkmanıza sebep ne?"

Ebû Bekir ve Ömer: "Açlık, ey Allah'ın Rasûlü," derler.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Nefsim elinde olana yemin ederim ki, sizi dışarı çıkartan sebep neyse, beni de dışarıya o çıkarttı."

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* onlara kalkmalarını emreder, onlar da onunla birlikte kalkarlar. Adı Ebû'l-Heysem Mâlik b. et-Teyyihan olan ensardan bir adamın evine giderler. Onu evinde bulamazlar.

Kadın, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e hitaben: "Merhaba, hoşgeldiniz" der.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* -Ebû'l-Heysem'i kast ederek-: Filan kişi nerede diye sorar.

Kadın: "Bize içme suyu getirmek üzere gitti."

Ebû'l-Heysem gelir, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i ve arkadaşlarını görür. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına koşar, annesinin, babasının ona feda olduğunu söyler. Ebû'l-Heysem der ki: "Allah'a hamdolsun! Bugün misafirleri benden daha değerli kimse yoktur."

Ebû'l-Heysem kalkıp gider ve taze, olgunlaşmış ve yeni olgunlaşmaya başlamış hurmalar bulunan bir dal getirir.

Ebû'l-Heysem: "Bundan yiyin," der.

Ebû'l-Heysem onlara bir koyun kesmek üzere bıçakla çıkar. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Sakın süt veren bir koyunu kesmeyesin," der.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ve iki arkadaşı hurma, et yerler, tatlı su içerler. Nihayet hem doyarlar, hem kanarlar.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Ebû Bekir ve Ömer'e hitaben: "Nefsim elinde olana yemin olsun ki kıyamet gününde bu nimetlerden size sorulacaktır. Açlık sebebiyle evlerinizden dışarıya çıktınız, sonra da bu Allah nimetleri size ihsan etmeden evinize geri dönmüyorsunuz." *(Müslim, Mâlik ve Tirmizî rivâyet etmişlerdir.)*

Hadisten şu sonuçlar çıkartılabilir:

1- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ve ashâbının ileri derecede açlık çektikleri olurdu. Bu sebeple yiyecek bir şey bulmak ümidiyle evlerinin dışına çıkarlardı.

2- Bir kimsenin arkadaşlarından birisinin evine yemek yemek üzere gitmesinde bir sakınca yoktur.

Nimetlerin ne kadar büyük bir lütuf olduğuna, o nimetleri yaratana şükretmek gerektiğine ve bu nimetlerle meşgul olurken, o nimetleri verenin unutulmaması gerektiğine dikkat çekilmektedir.

3- Kişinin perde arkasından (yabancı) bir hanıma bir takım sorular sorması caizdir.

Rasûlullah** sallallahu aleyhi ve sellem'**in Yaşantısı

1- Yüce Allah: "Hem seni fakirken zengin kılmadı mı?" *(ed-Duha, 93/8)* buyurdu. Yani sen çoluk çocuğu bulunan fakir birisi idin. Allah seni kendisinden başkasına muhtaç olmayacak duruma getirdi. *(İbn Kesîr, Tefsir)*

2- Âişe *radıyallahu anhâ*'dan şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Biz, Muhammed'in aile halkı, üzerinden bir ay geçip gittiği hâlde bir ateş yakmazdık. Sadece iki siyah olan hurma ve su ile geçinirdik. Şu kadar var ki çevremizde ensara ait bazı aileler vardı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e deve yahut koyunlarının sütlerini gönderir, o da o sütten içer, bize de içirirdi." *(Buhârî ve Müslim)*

3- Enes dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Allah'a kavuşuncaya kadar gözleriyle bir yufka ekmeğini yahutta kızartılmış bir koyunu gördüğünü asla bilmiyorum. *(Buhârî)*

4- Ömer b. el-Hattab dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in açlıktan kıvrandığını, adi hurma dahi olsa karnını doyuracak bir şey bulamadığını görmüşümdür. *(Müslim)*

5- Enes *radıyallahu anh*'dan rivâyete göre o, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e arpa ekmeği ve kokusu bozulmuş eritilmiş yağ götürmüştü. O sırada da zırhını bir Yahudi'de rehin bırakmıştı. Bunun karşılığında hanımları için arpa almıştı. Bir gün onu şöyle buyururken dinledim: "Muhammed'in hanımları yanında bir avuç hurma ve bir avuç buğday dahi artık kalmadı." *(Buhârî)*

6- Geceler boyunca kendisi de, hanımları da aç yatar, akşam yemeği bulamazlardı. Çoğunlukla yedikleri ekmek de arpa ekmeği idi. (Hasen bir hadis olup, Ahmed ve başkaları rivâyet etmiştir.)

7- Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Muhammed'in ailesi Medine'ye geldiklerinden beri -arka arkaya üç gün süreyle- buğday ekmeğinden karınlarını o yoluna koyuluncaya (yani vefat edinceye) kadar doyurmadılar. *(Buhârî ve Müslim)*

8- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Allah'ım, Muhammed'in aile halkının rızkını, açlıklarını giderecek kadar takdir buyur." *(Buhârî ve Müslim)*

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Ağlaması

Birinci hadis: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Abdullah b. Mes'ûd ile birlikte oturuyordu. "Bana Kur'ân oku." buyurdu.

İbn Mes'ûd: "Kur'ân sana indirilmiş olduğu hâlde sana Kur'ân mı okuyacağım" diyince, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* "Onu başkasından dinlemeyi severim." buyurdu.

Abdullah b. Mes'ûd Nisa suresinden okumaya başladı. Nihayet: "Her ümmetten birer şahit getirip, bunlara karşı da seni şahit getireceğimiz zaman hâlleri nice olur?" *(en-Nisa, 4/41)* âyetine gelince Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Artık yeter." buyurdu.

İbn Mes'ûd Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e bakınca gözlerinden yaş akmakta olduğunu gördü. *(Buhârî ve Müslim)*

Hadis-i şeriften anlıyoruz ki:

1- Kur'ân'ı Kerim dinlerken huşû' duymak, feryad etmekle değil, ağlamakla ortaya çıkar.

2- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Kur'ân okuyana: "Bu kadarı yeter." dedi. "Sadakallahulazîm" demedi.

3- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* başkasından Kur'ân dinlemeyi de severdi.

İkinci hadis: Ashab-ı kiram, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte süt annesinin yanında bulunan oğlu İbrahim'in yanına girerler. Peygamberimiz onu alır, öper, koklardı. Daha sonra ashâb onun yanına girince İbrahim'in canını vermekte olduğunu görürler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in gözleri yaşarmaya başlar.

Abdurrahman b. Avf: Sende mi, ey Allah'ın Rasûlü (ağlıyorsun), diye sorar.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurur ki: "Bu bir rahmettir. Göz yaş akıtır, kalp üzülür, fakat Rabbimiz'in razı olmayacağı bir şey söylemeyiz. Gerçekten bizler, senden ayrıldığımız için kederliyiz ey İbrahim!" *(Buhârî ve Müslim)*

Bu hadisten anlaşıldığına göre:

1- Bağırıp çağırmadan ve ağıt yakmadan ölüye ağlamak caizdir.

2- Kadere rıza ve razı olmayışa delâlet edecek sözler söylemekten uzak kalmakla birlikte, ölüye üzülmek caizdir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i Rüyada Görmek

1- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Beni rüyada gören beni görmüş demektir. Çünkü şüphesiz şeytan benim kılığıma giremez." *(Buhârî)*

2- Yine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Kim beni (rüyada) görürse o gerçeği görmüş demektir. Çünkü şeytan benim kılığıma giremez." *(Buhârî ve Müslim)*

3- Yine Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır: "Rüyada beni gören, uyanıkken de beni görecektir. Şüphesiz şeytan benim kılığıma giremez." *(Buhârî ve Müslim)*

Bu hadislerden anlaşıldığına göre:

1- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in boyu, rengi, şekli, sakalı ve benzeri şemaili hakkında nakledilmiş rivâyetlere uygun olarak rüyada görülmesi mümkündür.

2- el-Münavî'nin bu hadislerin tefsirinde belirttiğine göre sahih rüya, Peygamberimiz'in yine sahih nakil ile sabit olmuş sureti ile görülmesidir. Eğer uzun, kısa, çok esmer gibi sahih şekilden başka türlü görecek olursa, onu görmüş sayılmaz.

3- el-Münavî'nin naklettiğine göre; Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* 'in "Beni uyanıkken de görecektir." ifadesi (kıyamet gününde) ona yakın olmak ve şefaat vasfına ait özel bir görmektir.

4- Kimi tasavvufçular Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i üçüncü hadise dayanarak dünyada ve uyanıkken gördüklerini iddia ederler. İbn Hacer, onların bu görüşlerini şöylece reddetmektedir: "Buna göre bu gibi kimselerin sahabe olmaları ve sahabiliğin kıyamet gününe kadar devam etmesi gerekir." (Böyle bir sözü ise Müslüman bir kimse söylemez.)

5- Tasavvufçular'ın bir kitabında şu sözleri okudum: Ebû'l-Mevahib eş-Şazelî dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bana dedi ki... diyerek uydurma bir hadis zikreder. Ben müellife "Bu şahıs acaba sahabi midir? diye sordum. O: "Hayır" dedi. "Aksine onunla Ebû'l-Hasen eş-Şazelî

arasında beş şeyh vardır. Bununla birlikte o Rasûlullah'ı uyanıkken görmüştür." Ona: "Ashab-ı kiram vefat ettikten sonra Allah Rasûlü'nü uyanıkken görmediler." dedim. Fakat ikna olmadı. Kendi kendime dedim ki: Bu Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in: "Her kim benim aleyhime kasten yalan uyduracak olursa cehennemdeki yerine hazırlansın." *(Buhârî ve Müslim)* sözleriyle sakındırdığı Allah Rasûlü'ne yalan uydurmak kabilindendir.

6- Şeyhulislâm Zekeriyya el-Ensarî'ye, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i gördüğünü ve kendisine herhangi bir şeyi emrettiğini iddia eden bir adam hakkında soru soruldu. "Böyle bir şey mekruhtur, hatta haramdır." dedi. İlim adamları rüyadan hüküm çıkartılmayacağına dair açıkça ifadelerde bulunmuşlardır.

7- Vefatından sonra uyanıkken Allah Rasûlü'nü gördüğünü iddia eden kimselere verilecek en büyük cevap Yüce Allah'ın şu buyruğudur: *"Onların önünde de diriltilecekleri güne kadar bir berzah* (*engel*) *vardır." (el-Mu'minûn, 23/100)*

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Vefatı

1- Yüce Allah buyuruyor ki: "Senden önce hiçbir beşere ebedîlik vermedik. Sen ölürsen eğer onlar ebedî mi kalacaklar?" *(el-Enbiya, 21/34)*

2- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Şüphesiz Yüce Allah kullarından bir ümmet hakkında rahmet murad ederse o ümmetin peygamberinin canını ümmetten önce alır. Böylelikle onu ümmetinin önünden gitmiş bir ecir ve bir geçmiş kılar. Bir ümmeti helâk etmeyi murad

ederse o ümmeti peygamberi hayatta iken azaplandırır. Onun gözleri önünde o ümmeti helâk eder. Onu yalanladıkları ve emrine karşı geldikleri için onları helâk etmekle onun gönlüne rahatlık verir." *(Müslim)*

3- Yine Allah Rasûlü buyurdu ki: "Allah bir kulu (kendisini kasdediyor) dünya ile Allah'ın nezdindeki arasında istediğini seçmekte serbest bıraktı. O kul, Allah'ın nezdinde bulunanları tercih etti." Bunun üzerine Ebû Bekir ağladı. *(Buhârî)*

4- Enes b. Mâlik *radıyallahu anh*'dan dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e son defa bakışım, pazartesi günü perdeyi açtığı vakit onun yüzüne bakmak oldu. Yüzü sanki bir mushafın yaprağını andırıyordu. -O sırada Müslümanlar Ebû Bekir'in arkasında namaza durmuşlardı.- Nerdeyse Müslümanlar birbirlerine gireceklerdi. İnsanlara; yerinizde durunuz diye işaret etti. Ebû Bekir onlara imamlık yapıyordu. Örtüyü bıraktı ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* o günün son saatlerinde vefat etti. *(Buhârî ve yakın ifadelerle Müslim rivâyet etmiştir.)*

5- Âişe *radıyallahu anhâ*'dan şöyle dediği rivâyet edilmiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in başı benim göğsümde iken Allah onun ruhunu kabzetti. *(Buhârî)*

6- Enes b. Mâlik *radıyallahu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ölümün zorlukların duyunca, Fatıma *radıyallahu anhâ*: "Vay (senin) çektiğin ızdırap!" dedi. Bunun üzerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Bugünden sonra babanın hiçbir ızdırabı olmayacaktır. Şüphesiz hiçbir canlıyı bırakmayan ölüm, babana da yaklaştı. Karşılaşmamız kıyamet gününde olacaktır." (*Buhârî)*

7- İbn Abbas *radıyallahu anh*'dan şöyle dediği rivâyet edilmiştir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke'de on üç yıl (peygamber olarak) kaldı. Ona vahiy geliyordu. Medine'de de on yıl kaldı. Altmış üç yaşında iken vefat etti. *(Buhârî)*

8- Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* vefat ettiğinde Ebû Bekir (Medine'nin yüksek taraflarında) es-Sunh denilen yerde idi. Ömer ayağa kalkıp: "Allah'a yemin ederim Rasûlullah ölmedi," diyordu. Ebû Bekir geldi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yüzünü açtı, onu öptü ve: "Babam sana feda olsun. Senin hayatın da güzel, ölümün de güzel. Nefsim elinde olana yemin olsun ki, Allah ebedîyyen sana ölümü iki defa tattırmayacaktır." Daha sonra Ebû Bekir dışarı çıktı ve şöyle dedi: "Ey yemin eden kişi, yavaş ol (yani ey Ömer acele etme)!" Ebû Bekir konuşmaya başlayınca, Ömer oturdu. Ebû Bekir Allah'a hamdu senada bulunduktan sonra dedi ki: "Dikkat edin, kim Muhammed'e ibadet ediyor idiyse şüphesiz Muhammed öldü, kim de Allah'a ibadet ediyor idiyse şüphesiz Allah hayattadır ve ölmez."

Daha sonra: "Muhakkak sen de öleceksin, hiç şüphesiz onlar da öleceklerdir." *(ez-Zümer, 39/30)* âyeti ile: "Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan evvel nice peygamberler gelip geçmiştir. Eğer o ölür veya öldürülürse ökçeleriniz üstünde (growth dininizden) geriye mi döneceksiniz? Kim iki ökçesi üzerinde geriye dönerse o Allah'a elbette zarar veremez. Allah şükredenlere mükâfat verecektir." *(Âl-i İmran, 3/144)* âyetlerini okudu. (Ravi) dedi ki: Bunun üzerine insanlar ağladı. *(Buhârî)*

9- Âişe *radıyallahu anhâ*'dan dedi ki: Rasûlullah *sallallahu*

aleyhi ve sellem hayatta iken şöyle derdi: "Hiçbir peygambere cennetteki yeri gösterilmedikçe, sonra da dünya ile âhiret arasında istediğini seçmekte serbest bırakılmadıkça canı alınmamıştır." Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Başı uyluğumun üstünde iken onun hastalığı da ağırlaşıp bayılınca sonra da ayıldığında gözlerini tavana dikti. Sonra şöyle buyurdu: "Allah'ım, o en yüce arkadaşı istiyorum." Ben dedim ki: O hâlde bizimle kalmayı tercih etmiyor. Anladım ki onun bu söylediği sağlıklı iken bize sözünü ettiği durumdur. *(Buhârî ve Müslim)*

10- Bilindiği gibi Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* risaletini tebliğ ettikten ve Allah onunla bu dini tamamladıktan sonra Hicret'in on birinci yılında Pazartesi günü vefat etti.

Peygamberimiz
sallallâhu aleyhi ve sellem'in
Ahlâkından Kesitler..

"Sen onlara ahlâkî bir esas inşa ettin! Onlar ise bu esasa ihanet ettiler, o yüzden sarsılarak yıkıldılar.

Onlar o ahlâka bürünüyorlarken heybetli idiler.

Ahlâk elbetteki heybet vericidir."

محمد صلى الله عليه وسلم

PEYGAMBERİMİZ'İN AHLÂKI

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Ahlâkından Bazı Örnekler

1- Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Allah'tan bir rahmet sayesinde sen onlara yumuşak davrandın. Şayet kaba, katı kalpli birisi olsaydın elbette onlar, etrafından dağılırlardı. Artık onları bağışla, affedilmeleri için Allah'tan mağfiret dile ve iş hususunda onlarla müşavere et. Bir kere de azmettin mi artık Allah'a güvenip dayan. Şüphesiz Allah, kendisine güvenip dayananları sever."* *(Âl-i İmran, 3/159)*

2- Yine Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Ve şüphe yok ki sen çok büyük bir ahlâka sahipsin."* *(el-Kalem, 68/4)*

3- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ahlâkı Kur'ân-ı Kerim'di. *(Müslim)*

4- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in en çok nefret ettiği huy yalandı. *(Sahih bir hadistir. Beyhakî rivâyet etmiştir.)*

5- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ne az, ne çok hiçbir çirkin söz söylemezdi. O: "Şüphesiz sizin en hayırlılarınız ahlâkı en güzel olanlarınızdır" derdi. *(Buhârî ve Müslim)*

6- Enes *radıyallahu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve*

sellem çirkin söz söylemez, lanet etmez, sövüp saymazdı. O birisine sitem ettiği vakit: "Sağ eli toprakla dolsun, ona ne oluyor." Bir rivâyette de "Alnı toprak olsun." derdi. *(Buhârî)*

7- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* insanlar arasında yüzü de en güzel, ahlâkı da en güzel olandı. *(Buhârî)*

8- Ebû Hureyre *radıyallahu anh* dedi ki: "Ey Allah'ın Rasûlü, müşriklere beddua et." denildi. O şöyle buyurdu: "Ben lanet okuyan birisi olarak gönderilmedim. Ben ancak rahmet olmak üzere gönderildim." *(Müslim)*

9- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* tefe'ül eder (olayları hayra yorar) fakat teşe'üm etmezdi. (Olayları kötüye yorumlamazdı.) Güzel isimler de hoşuna giderdi. *(Sahih bir hadis olup, Ahmed rivâyet etmiştir.)*

10- Amr b. el-Âs dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* yüzünü bana doğru çevirir ve benimle konuşurdu. Öyle ki ben kendimi ashâbın en hayırlısı zannederdim.

Amr İbnu'l-Âs: "Ey Allah'ın Rasûlü, ben mi hayırlıyım, yoksa Ebû Bekir mi?" diye sordu. Rasûlullah: "Ebû Bekir" dedi.

Amr İbnu'l-Âs: "Ey Allah'ın Rasûlü, ben mi hayırlıyım, yoksa Ömer mi?" diye sordu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Ömer" buyurdu.

Amr İbnu'l-Âs: "Ey Allah'ın Rasûlü ben mi hayırlıyım, yoksa Osman mı?" diye sordu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Osman" buyurdu.

Amr İbnu'l-Âs dedi ki: Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e bunları sorunca, o da bana doğruyu söyledi. Bu se-

fer keşke ona sormasaydım diye temenni ettim. *(Hadisi Tirmizî rivâyet etmiştir. el-Elbânî hasen olduğunu belirtmiştir.)*

11- Ata b. Yesar'dan dedi ki: "Abdullah b. Amr b. el-Âs *radıyallahu anh* ile karşılaştım," dedim ki: "Bana Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Tevrat'taki niteliklerini bildir." O da: Olur dedi. Allah'a yemin ederim o Tevrat'ta, Kur'ân-ı Kerim'deki şu niteliklerinin bir kısmı ile nitelendirilmiş bulunmaktadır: "Ey Peygamber! Şüphe yok ki biz seni bir şahid, bir müjdeleyici olarak gönderdik." *(el-Ahzab, 33/45)* "Ümmilere de bir koruyucu sığınak yaptık. Sen benim kulum ve rasûlümsün. Sana el-Mütevekkil adını verdim. O, kaba birisi değildir. Çarşı pazarlarda bağırıp çağırmaz. Kötülüğe kötülükle karşılık vermez, fakat affeder, bağışlar. Yolundan şaşırmış olan din mensuplarını Allah'tan başka ilah yoktur demeleri ile doğrultmadıkça, onun vasıtasıyla kör gözleri, sağır kulakları ve üstü örtülmüş kalpleri açmadıkça Allah onun ruhunu kabzetmeyecektir." *(Buhârî)*

12- Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* iki işten birisini seçmekte serbest bırakıldıysa mutlaka günah olmamak şartıyla onların kolay olanını tercih etmiştir. Eğer günah olması söz konusu ise insanlar arasında ondan en uzak kişi o olurdu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hiçbir şeyden dolayı kendi adına intikam almış değildir. Allah'ın yasak kıldığı bir şeyin çiğnenmesi hâli müstesnâ. O vakit Allah için o çiğnenen haramın intikamını alırdı *(*cezasını verirdi*)*. *(Buhârî ve Müslim)*

13- Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* eliyle asla hiçbir kimseyi kadın olsun, hizmetçi olsun dövmüş değildir. Allah'ın yolunda cihad etmesi hâli müs-

tesnâ. Ona herhangi bir hususta zarar verilmiş ise, asla o zarar verenden intikam da almış değildir. Allah'ın haram kıldığı herhangi bir şeyin çiğnenmiş olma hâli müstesnâ. O vakit Allah için intikam alırdı. *(Müslim)*

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e bir dilenci veya ihtiyaç sahibi bir kimse gelecek olursa şöyle derdi: "Şefaat edin (iltimas edin). Size ecir verilir. Allah, Rasûlü'nün dili üzere dilediği hükmü verir." *(Buhârî ve Müslim)*

14- Enes b. Mâlik *radıyallahu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* insanların en güzel ahlâklılarından idi. Bir gün bir ihtiyaç için beni gönderdi. Ben: Allah'a yemin olsun gitmeyeceğim dedim; fakat içimde Allah'ın Peygamberi'nin bana gitmemi emrettiği yere gitmek vardı. Çıkıp gittim. Nihayet çarşıda oyun oynamakta olan çocukların yanından geçtim. Ansızın Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in arkamdan ensemi yakalamış olduğunu gördüm. Ona baktığımda gülüyordu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Enescik, sana gitmeni emrettiğim yere gittin mi" dedi.

Enes b. Mâlik: İşte gidiyorum ey Allah'ın Rasûlü, dedim.

Enes dedi ki: Allah'a yemin ederim, dokuz yıl boyunca ona hizmet ettim. Yaptığım bir iş için niçin şunu şunu yaptın dediğini bilmiyorum. Hiç bir şeyi ayıplamadı. Allah'a yemin ederim asla bana "öf" bile demedi. *(Müslim)*

15- Ashab-ı Kiram adı Sümame olan ileri gelen birisini esir almışlardı. Onu mescidin direğine bağlamışlardı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* onun yanına çıktı ve: "Ne haber Sümame?" diye sordu. Adam: "Hayır var, ey Muhammed"

dedi. "Eğer (beni) öldürürsen kan dökmüş birisini öldüreceksin ve eğer lütufta bulunursan teşekkür edecek birisine lûtfedersin. Eğer istediğin bir mal ise onu iste, sana istediğin kadar mal verilecek."

Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Sümame'yi serbest bırakın." buyurdu.

Sümame gitti, gusletti, sonra gelip mescide girdi ve "Şehadet ederim Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur ve yine şehâdet ederim Muhammed Allah'ın kulu ve rasûlüdür." dedi. "Ey Muhammed Allah'a yemin ederim yeryüzünde senin yüzünden daha çok nefret ettiğim bir kimse yoktu. Şu an için artık senin yüzün en çok sevdiğim yüz oluverdi. Senin dininden daha çok nefret ettiğim bir din yoktu. Artık senin dinin bütün dinler arasında en sevdiğim dindir. Allah'a yemin ederim senin bu şehrinden daha çok nefret ettiğim bir şehir yoktu. Artık senin bu şehrin bütün şehirler arasında en sevdiğim şehirdir." Mekke'ye geldiğinde bir kimse ona: Sen dinini mi terk ettin, diye sorunca, o: "Hayır aksine, ben Müslüman oldum." diye cevap verdi. ***(Buhârî ve Müslim, lafız Müslim'e ait olup ihtisar edilmiştir.)***

Ahlâka Dair Bazı Hadisler

1- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Şüphesiz sizin ahlâk itibariyle en güzel olanlarınız en hayırlılarınızdandırlar." *(Buhârî ve Müslim)*

2- "Şüphesiz aranızda ahlâkı en güzel olanlarınız, aranızda en çok sevdiklerimdendirler." *(Buhârî)*

3- "Mü'minlerin imanları en mükemmel olanları, ahlâkları en güzel olanlardır. Sizin hayırlılarınız, ahlâkları itibariyle hanımlarına karşı en hayırlı olanlarınızdır." *(Tirmizî rivâyet etmiş, hasen sahihtir, demiştir.)*

4- "Şüphesiz her dinin (daha çok önemsediği) bir ahlâkı vardır ve şüphesiz İslâm'ın ahlâkı hayadır." *(Hasen bir hadistir. İbn Mâce rivâyet etmiştir.)*

5- "Şüphesiz mü'min güzel ahlâkı sebebiyle, oruç tutan, namaz kılan kimsenin mertebesine erişir." *(Sahih bir hadistir. Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)*

6- "Şüphesiz mü'minler arasında ahlâk itibariyle en güzelleri, aile halkına karşı en yumuşak davrananları, iman itibariyle en mükemmelleri arasındadır." *(Tirmizî rivâyet etmiş olup, hasen olduğunu belirtmiştir.)*

7- "Kıyamet gününde mü'minin mizanında güzel ahlâktan daha ağır basacak hiçbir şey yoktur ve şüphesiz Allah kötü ve müstehcen konuşan kimseye buğzeder." *(Ebû Dâvûd ve Tirmizî rivâyet etmişler, Tirmizî: Hasen sahihtir, demiştir.)*

8- "Şüphesiz aranızda benim en çok sevdiğim ve kı-

yamet gününde meclisi bana en yakın olacak olanlarınız, ahlâkları en güzel olanlarınızdır ve şüphesiz benim en çok buğzettiğim ve kıyamet gününde meclisi benden en uzak olacak olanlarınız, çok konuşmak için kendilerini zorlayanlarınız, konuşurken böbürlene böbürlene konuşanlarınız ve mütefeyhık olanlarınızdır.

Ashab: Ey Allah'ın Rasûlü, mütefeyhıkler ne demektir diye sordu. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Büyüklük taslayanlardır." diye cevap verdi. *(Tirmizî rivâyet etmiştir. Câmiu'l-Usûl'ü tahkik eden hadisin diğer şahitlerini de göz önünde bulundurarak hasen bir hadis olduğunu belirtmektedir.)*

9- "Birr (iyilik) güzel ahlâktır." *(Müslim)*

10- "Nerede olursan ol, Allah'tan kork ve kötülüğün arkasından iyilik yap ki onu silsin. İnsanlara da güzel ahlâk ile davran." *(Tirmizî rivâyet etmiş ve hasen olduğunu belirtmiştir.)*

11- "Şüphesiz ben ancak ahlâkın üstün değerlerini tamamlamak için gönderildim." *(Hakim sahih olduğunu belirtmiş, Zehebî de ona muvâfakat etmiştir.)*

12- "Size kimin ateşe haram olacağını ya da ateşin kime haram olacağını bildireyim mi? Yakın, yumuşak ve sert olmayan herkes." *(Ahmed ve Tirmizî rivâyet etmiş, benzer rivâyetleri de göz önünde bulundurarak el-Elbânî sahih olduğunu belirtmiştir.)*

13- "Allah'ın kulları arasında Allah'ın en çok sevdiği, ahlâkları en güzel olanlarıdır." *(Hadisi Hakim rivâyet etmiş, el-Elbânî sahih olduğunu belirtmiştir.)*

14- "Mü'minler arasında imanları en mükemmel kişi; başkaları ile kaynaşan, başkalarının da kendisiyle kolaylıkla kaynaştığı, kendisiyle arkadaşlık edenlere karşı yumuşak

davranan, ahlâkı en güzel olanlarıdır. Esasen başkasıyla kaynaşmayıp, başkalarının da kendileriyle kaynaşamadığı kimselerde de hayır yoktur." *(Taberânî rivâyet etmiş, el-Elbânî hasen olduğunu belirtmiştir.)*

15- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e insanları cennete en çok neyin soktuğuna dair soru sorulunca şu cevabı vermiştir: "Allah'a karşı takvalı olmak ve güzel ahlâk." *(Tirmizî rivâyet etmiş, Camiu'l-Usûl muhakkiki, hadisin diğer tanıkları da göz önünde bulundurularak sahih olduğunu söylemiştir.)*

16- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Mü'min kötülük düşünmediğinden kolaylıkla aldatılabilir ve ahlâkı yüksek bir kimsedir. Facir (günahkâr) ise kötülüğe karşı cesaretli ve yeryüzünde fesad çıkartan birisidir." *(Ahmed ve başkaları rivâyet etmiş, el-Elbânî hasen olduğunu belirtmiştir.)*

17- "Mü'minler; rahatsızlığı dolayısıyla bir tarafa çekilirse giden, çöktürülürse çöken deve gibi yumuşak ve esnektirler." *(Hadisi Tirmizî rivâyet etmiş, el-Elbânî, Mişkâtu'l-Mesabih'de hasen li gayrihî olduğunu söylemiştir.)*

18- "İnsanlarla oturup kalkan ve onların eziyetlerine katlanan bir mü'min, insanlarla oturup kalkmayan ve onların eziyetlerine katlanmayan mü'minden daha hayırlıdır." *(Ahmed rivâyet etmiş, Hafız İbn Hacer, Fethu'l-Bârî'de hasen olduğunu belirtmiştir.)*

19- "Size en hayırlılarınızın kimler olduğunu haber vereyim mi?" diye soran Peygambere ashâb: Tabi, diye cevap verince, Peygamberimiz şöyle buyurdu: "Sizin en hayırlılarınız ömürleri en uzun, ahlâkları en güzel olanlarınızdır." *(Ahmed rivâyet etmiş, el-Elbânî hasen li gayrihî olduğunu söylemiştir.)*

20- "Eğer sende dört haslet bulunursa dünyadan kaybettiklerin için üzülme. Doğru sözlü olmak, emaneti korumak, güzel ahlâk sahibi olmak ve iffetli olmak." *(Hadisi Ahmed ve başkaları rivâyet etmiş olup, el-Elbânî, Silsiletu'l-Ehadîsi's-Sahiha'da sahih olduğunu belirtmiştir.)*

21- "Allah beni ne zora koşan, ne zorluk çıkaran olarak göndermedi. Fakat beni öğretici ve kolaylaştırıcı olarak gönderdi." *(Müslim)*

22- "Haklı olmakla birlikte tartışmayı terkeden kimse için cennetin aşağısında bir köşke, şaka hâlinde dahi yalanı terkeden kimseye cennetin ortasında bir köşke, ahlâkı güzel olan kimseye de cennetin en üstünde bir köşke kefilim." *(Hadisi Ebû Dâvûd rivâyet etmiş olup, el-Elbânî, Silsiletu's-Sahiha'da hasen olduğunu belirtmiştir. Hadis Riyazu's-Salihîn'de de yer almıştır.)*

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Güzel Ahlâka Dair Duaları

«اللَّهُمَّ اهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَعْمَالِ وَأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ وَقِنِي سَيِّئَ الْأَعْمَالِ وَسَيِّئَ الْأَخْلَاقِ لَا يَقِي سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ»

1- *"Allah'ım! En güzel amelleri işlemeye ve en güzel ahlâka sen beni yönelt! Çünkü bunların en güzellerine ancak sen iletebilirsin. Kötü amellerden, kötü ahlâktan beni koru. Çünkü bunların kötülerinden ancak sen korursun." (Nesâî rivâyet etmiş olup, el-Arnavut Câmiu'l-Usûl'de sahih olduğunu belirtmektedir.)*

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ مُنْكَرَاتِ الْأَخْلَاقِ وَالْأَعْمَالِ وَالْأَهْوَاءِ وَالْأَدْوَاءِ»

2- *"Allah'ım, ahlâkın, amellerin, hevâların ve hastalıkların kötü olanlarından sana sığınırım."* *(Tirmizî rivâyet etmiş olup, el-Elbânî sahih olduğunu belirtmiştir.)*

«اللَّهُمَّ أَلِّفْ بَيْنَ قُلُوبِنَا وَأَصْلِحْ ذَاتَ بَيْنِنَا»

3- *"Allah'ım, kalplerimizi birbirine kaynaştır ve aramızdaki hâlleri ıslah et!"* *(Buhârî)*

«اللَّهُمَّ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ فَأَيُّ الْمُسْلِمِينَ لَعَنْتُهُ أَوْ سَبَبْتُهُ فَاجْعَلْهُ لَهُ زَكَاةً وَأَجْرًا»

4- *"Allah'ım, ben ancak bir insanım. Herhangi bir Müslüman'a eğer kötü bir söz söyledim yahut ona lanet okuduysam onu o kimse için bir temizlenme sebebi ve bir mükâfat kıl!"* *(Müslim)*

«اللَّهُمَّ مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ أُمَّتِي شَيْئًا فَشَقَّ عَلَيْهِمْ فَاشْقُقْ عَلَيْهِ وَمَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ أُمَّتِي شَيْئًا فَرَفَقَ بِهِمْ فَارْفُقْ بِهِ»

5- *"Allah'ım, her kim benim ümmetimin herhangi bir işinin başına getirilir de onlara zorluk çıkartırsa sen de ona zorluk çıkar ve her kim benim ümmetimin herhangi bir işinin başına gelir de onlara yumuşak davranırsa sen de ona yumuşak davran."* *(Müslim)*

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ»

6- *"Allah'ım, fayda vermeyen bir ilimden sana sığınırım."* *(Müslim)*

«اللَّهُمَّ أَحْسَنْتَ خَلْقِي فَأَحْسِنْ خُلُقِي»

7- *"Allah'ım, yaratılışımı güzelleştirdiğin gibi, ahlâkımı da güzelleştir."* *(Hadisi Ahmed rivâyet etmiş olup, el-Elbânî Mişkatu'l-Mesabih 5099 no'lu hadiste sahih olduğunu belirtmektedir.)*

Tartışma Hâlinde Affetmek

1- Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'dan rivâyete göre bir adam Ebû Bekir'e kötü sözler söyledi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de oturuyor, hem hayret ediyor, hem tebessüm ediyordu. Bu adam kötü sözleri söylemeyi daha da artırınca sözlerinin bir kısmına cevap verdi. Bu sefer Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* öfkelendi ve kalkıp gitti. Arkasından Ebû Bekir yetişti.

Ebû Bekir: Ey Allah'ın Rasûlü, o bana kötü sözler söylerken sen oturuyordun. Ben onun bazı sözlerine karşılık verince bu sefer öfkelenip kalktın.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Seninle birlikte ona cevap veren bir melek vardı. Sen ona cevap verince bu sefer şeytan geldi. Ey Ebû Bekir, üç şey var ki hepsi de haktır. Bir kula herhangi bir haksızlık yapılır da o Allah için onu affeder bağışlarsa, mutlaka onun sebebiyle Allah ona güçlü bir şekilde yardım eder, zafer verir. Bir adam akrabalık bağını gözetmek kastıyla bağış kapısını açacak olursa, mutlaka Allah da onun sebebiyle ona daha fazlasını verir ve bir adam eğer daha çok mala sahip olmak isteği ile dilenme kapısını açacak olursa mutlaka Allah onun se-

bebiyle azlığını artırır." *(Hadisi Ahmed rivâyet etmiş, el-Elbânî Mişkâtu'l-Mesâbih, 5102 no'da hasen olduğunu belirtmektedir.)*

2- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Birbirlerine sövüp sayanların söylediklerinin günahı -mazlum olan haddi aşmadıkça- ilk başlayana aittir." *(Müslim)*

Hadis kişiye eziyeti yahutta sövmeyi başlatan kimseye misliyle karşılık vermenin caiz olduğuna, bunun günahının da ilk başlayana ait olduğuna delildir. Çünkü cevap verenin bütün söylediklerine sebep o olmuştur. Ancak cevap veren kimsenin, sözlü eziyetinde haddi aşmaması gerekir. O vakit bu haddi aşmasının günahı sadece ona ait olur. Çünkü yalnızca yapılan kötülüğe misliyle karşılık vermesine müsaade edilmiştir.

Yüce Allah da şöyle buyurmaktadır:

"Bir kötülüğün cezası onun gibi bir kötülüktür. Kim affedip düzeltirse artık onun mükafâtını vermek Allah'a aittir. Şüphe yok ki O zalimleri sevmez." (eş-Şûrâ, 42/40)

Karşılık vermeyip sabır ve tahammül göstermek ise Ebû Bekir *radıyallahu anh* ile ilgili ilk hadiste geçtiği üzere daha faziletlidir.

3- Yine Peygamberimiz, şöyle buyurmuştur: "Şüphesiz Allah'ın en çok buğzettiği şahıs, amansız düşmanlık eden kimsedir." *(Buhârî ve Müslim)*

Yani Yüce Allah, karşı taraf ile tartışıp, tartışmayı ileri dereceye götüren kimselere buğzeder. İleri derecede tartışma (mirâ)nın gerçek mahiyeti ise, bir sözü söyleyeni küçük düşürmek ve buna karşılık kişinin kendi üstünlüğünü açığa çıkarmak dışında herhangi bir maksat gütmeksizin,

başkasının sözündeki tutarsızlıkları ortaya koymak için başkalarının konuşmalarını tenkit etmesinden ibarettir. es-San'ânî'nin açıklaması bu şekildedir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Alçak Gönüllülüğü

1- Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Sana uyan mü'minlere de kanadını indir."* *(eş-Şuarâ, 26/215)*

2- Enes b. Mâlik *radıyallahu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* insanlar arasında ahlâkı en güzel olandı. Benim -sütten yeni kesilmiş- Ebû Umeyr diye çağrılan bir kardeşim vardı. Peygamber bize geldiğinde şöyle derdi: Ey Umeyr ne yaptı Nuğayr? Bu ise onun kendisiyle oynadığı bir kuşu idi. *(Buhârî ve Müslim)*

3- el-Esved b. Yezid en-Nehaî -Allah'ın rahmeti üzerine olsun- dedi ki: Âişe *radıyallahu anhâ*'ya sordum: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* evinde iken ne yapardı?" Şöyle dedi: "O evinde iken aile halkının ihtiyaçlarını görür, hizmetlerini yapardı. Namaz vakti yaklaştı mı abdest alır ve namaza giderdi." *(Buhârî)*

4- Enes b. Mâlik *radıyallahu anh* dedi ki: Gerçek şu ki, bir cariye Peygamberimiz'in elini tutar ve onu istediği yere götürebilirdi. *(Buhârî)*

5- Enes b. Mâlik *radıyallahu anh* dedi ki: Ashabın Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den daha çok sevdiği hiçbir kimse yoktu. Onu gördüklerinde onun için ayağa kalkmazlardı. Çünkü onun bu işten hoşlanmadığını biliyorlardı. *(Ahmed ve Tirmizî sahih bir sened ile rivâyet etmişlerdir.)*

6- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Hristiyanların Meryemoğlu İsa'yı aşırı derecede övdükleri gibi siz de beni övmeyiniz. Çünkü ben ancak bir kulum. Bu sebeple, Allah'ın kulu ve rasûlü diyiniz." *(Buhârî)*

7- O ensarı ziyaret eder. Çocuklarına selam verir, başlarını sıvazlardı. *(Sahih bir hadis olup, Nesâî rivâyet etmiştir.)*

8- Kendisinden bir şey istendi mi mutlaka ya onu verir yahut susardı. *(Sahih bir hadis olup, Hâkim rivâyet etmiştir.)*

9- Müslümanların zayıflarının yanına gider, onları ziyaret eder. Hastalarının ziyaretine gider, cenazelerinde hazır bulunurdu. *(Sahih bir hadis olup Ebû Ya'la rivâyet etmiştir.)*

10- Yolculuktan geri kalır, zayıf olanı kafileye yetiştirir, kimisini terkisine alır ve onlara dua ederdi. *(Sahih bir hadis olup Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)*

11- Çokça zikreder, boş şeylere iltifat etmez, namazı uzunca kılar, hutbeyi kısa keserdi. Dul kadın, yoksul ve köle ile birlikte yürüyüp, ihtiyacını görünceye kadar onunla yola devam etmekten çekinmez ve büyüklenmezdi. *(Sahih bir hadistir. Nesâî rivâyet etmiştir.)*

12- Yerde oturur, yer üzerinde yemek yer, koyunu (bizzat) bağlar, bir kölenin arpa ekmeği ziyafeti davetini dahi kabul ederdi. *(Sahih bir hadis olup, Taberânî rivâyet etmiştir.)*

13- İnsanlar ona yaklaşmasın diye geri itilmez ve dövülmezlerdi. *(Sahih bir hadis olup, Taberânî rivâyet etmiştir.)*

14- İkram edilen hoş kokuyu reddetmezdi. *(Buhârî)*

15- Um Seleme'nin kızı Zeyneb ile oynar ve defalarca: Ey Zeynepçik, ey Zeynepçik! derdi. *(Dıya el-Makdisî rivâyet etmiştir. Sahih bir hadistir.)*

16- Câbir *radıyallahu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ve Ebû Bekir yanıma yürüyerek geldiler. *(Buhârî)*

17- Enes'ten rivâyete göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* oyun oynamakta olan çocukların yanından geçmiş ve onlara selâm vermişti. *(Müslim)*

18- Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ayakkabısını, elbisesini diker, sizden herhangi bir kimsenin evinde çalıştığı gibi o da evinde çalışırdı. Yine o şöyle demiştir: O insanlardan bir insandı. Koyununun sütünü sağar, kendi hizmetini kendisi görürdü. *(Hadisi Tirmizî rivâyet etmiş olup, el-Elbânî sahih olduğunu belirtmiştir.)*

19- Enes dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e ben sekiz yaşında iken hizmet etmeye başladım. Telef ettiğim hiçbir şeyden ötürü beni kınamadı. Eğer hanımlarından birisi beni kınayacak olursa: "Onu bırakın. Çünkü ne takdir edilirse o olur." derdi. *(Beyhâkî rivâyet etmiş olup, el-Elbânî sahih olduğunu belirtmiştir.)*

Tevâzuya Dair Bazı Hadisler

1- Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Allah bana, "Kimse kimseye karşı övünmeyecek, kimse kimseye haksızlık etmeyecek şekilde birbirinize karşı mütevazi olun." diye vahyetti." *(Müslim)*

2- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Sadaka malı eksiltmez. Allah, affettiği için kulunun ancak izzetini artırır. Kim Allah için alçakgönüllülük gösterirse Allah da mutlaka onu yükseltir." *(Müslim)*

3- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Eğer ben bir koyun paçası ya da kolu ile verilen bir ziyafete çağırılacak olursam mutlaka kabul ederim. Şayet bana bir kol yahut bir paça hediye edilecek olursa, o hediyeyi kabul ederim." *(Buhârî)*

4- Enes *radıyallahu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in dişi devesi (el-Adbâ) asla yarışta geçilmezdi, yahut hemen hemen hiç geçilmezdi. Bir Bedevî devesiyle birlikte geldi ve onu geçti. Bu, Müslümanlara ağır geldi. Nihayet Peygamber bunu anladı. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Allah'ın üzerindeki bir hak da şudur: Dünyalıktan bir şey yükseldi mi mutlaka onu alçaltır." *(Buhârî)*

Büyüklük Taslayanların Akıbeti

1- Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

"Yeryüzünde kibir ve azametle yürüme! Çünkü sen hiçbir zaman yeri de yaramazsın, boyca da asla dağlara erişemezsin. Kötü olan bütün bunlar, Rabbi'nin katında hoşlanılmayan şeylerdir." *(el-İsra, 17/37-38)*

2- Yine Yüce Allah, şöyle buyurmaktadır:

"İnsanlardan (büyüklenerek) yüzünü çevirme! Yeryüzünde şımarıklıkla yürüme! Çünkü Allah, büyüklük taslayan ve böbürlenen kimseleri sevmez. Yürüyüşünde mutedil ol, sesini alçalt. Çünkü seslerin en çirkini eşeklerin sesidir." *(Lokman, 31/18-19)*

3- Peygamberimiz de şöyle buyurmaktadır: Aziz ve

celil olan Allah buyuruyor ki: "İzzet benim izarım, kibriyâ benim ridamdır. Bunlardan herhangi birisi hakkında kim benimle çekişmeye kalkışırsa onu azaplandırırım." *(Müslim)*

"İzarım ve ridam" lafızlarıyla izzeti ve kibriyâyı izara ve ridâya benzetmiştir. Çünkü bu nitelikler, kendilerine sahip olan kimseyi tamamıyla kapsar. Tıpkı insanın giydiği izar (belden aşağısını örten peştemal) ve ridânın (üzerine aldığı belden yukarısını örten örtünün) insanı örtemeleri gibi. Kimse kişinin giyindiği izar ve ridâsında onunla ortak olmaz. Aynı şekilde izzet ve kibir de Yüce Allah'ın izarı ve ridâsıdır. Hiç kimsenin bunlarda ona ortak olmaması gerekir. Hadis buna böylelikle bir misal vermiş olmaktadır. *(Bu açıklamaları İbnu'l-Esir, Camiu'l-Usul'de zikretmektedir.)*

4- Peygamberimiz buyurdu ki: "Kalbinde zerre ağırlığı kadar kibir bulunan bir kimse cennete girmeyecektir. Bir adam şöyle dedi: Kişi elbisesinin güzel olmasını, ayakkabısının güzel olmasını severse (durum) ne olur? Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Şüphesiz Allah güzeldir, güzeli sever. Kibir ise hakka karşı çıkmak ve insanları küçümsemektir." *(Müslim)*

Bir rivâyette de şöyle denilmektedir: "Kalbinde hardal tanesi ağırlığı kadar iman bulunan bir kimse (ebedî olarak) cehenneme girmez, kalbinde hardal tanesi ağırlığı kadar kibir bulunan bir kimse de cennete girmez." *(Müslim)*

Hadisin Anlamı

1- Hakka karşı çıkmak, hakkı reddetmek demektir. İnsanları küçümsemek onları hakir ve küçük görmek demektir.

2- İmam Nevevî, *Sahihi Müslim Şerhi*'nde bu hadisi açıklarken şunları söylemektedir: "Kalbinde zerre ağırlığı kadar kibir bulunan bir kimse cennete girmez." Yani böyle bir kimse, takva sahipleri ile birlikte ilk girenler arasında olmaz. Allah onun durumunu gözden geçirinceye kadar bekler. Ya onu cezalandırır yahut da onu affeder.

3- Peygamberimiz'in: "Kalbinde hardal tanesi ağırlığı kadar iman bulunan bir kimse cehenneme girmez." hadisine gelince buradaki girmekten kasıt, ebedî ve temelli girmektir. *(Bu açıklamayı İbnu'l-Esir, Câmiu'l-Usûl'da zikretmiştir.)*

4- Yine Peygamberimiz şöyle buyurmaktadır: "Büyüklük taslayanlar (mütekebbirler), kıyamet gününde insan suretinde zerreler misali haşredileceklerdir. Zillet her taraftan onları kaplayacaktır. Onlar, Bules diye bilinen cehennem hapishanesine sürükleneceklerdir. Onların üzerlerine el-Enyar ateşi yükselecektir. Cehennem ehlinin usaresi (irinleri) olan Tıynetu'l-Habal'dan kendilerine içirilecektir."

"Tıynatu'l-Habal: Cehennemliklerin irini"dir. *(Hadisi Tirmizî rivâyet etmiş olup, hasen olduğunu belirtmiştir. Camiu'l-Usûl'ün muhakkiki de ona muvafakat etmiştir.)*

5- Yine Peygamberimiz şöyle buyurmaktadır: "Allah cahiliyenin kibrini ve atalarla öğünmesini sizden uzaklaştırmıştır. İnsanlar ya takvalı bir mü'min ya günahkar bir bedbahttırlar. İnsanlar Adem'in oğullarıdır, Adem de topraktan yaratılmıştır." *(Hadisi Tirmizî rivâyet etmiş ve, hasen olduğunu belirtmiştir. Camiu'l-Usûl muhakkiki de bu hususta ona muvâfakat etmiştir.)*

6- Yine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır: "Vaktiyle bir adam nefsinin de hoşuna giden bir elbise

giyinmiş, saçını taramış ve böbürlene böbürlene yürüyorken Allah onu yerin dibine geçirdi. Kıyamet gününe kadar yerin dibine gitmeye devam etmektedir." *(Buhârî ve Müslim)*

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Hilminden Bazı Örnekler

1- Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Sen af yolunu tut. Maruf olanı emret, cahillerden de yüz çevir."* *(el-A'raf, 7/199)*

2- Enes b. Mâlik *radıyallahu anh* dedi ki: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte yürüyordum. Üzerinde kenarları kaba dokunmuş Necran kumaşından bir elbise vardı. Bedevî bir Arap ona yetişti ve ridâsından kendisine doğru oldukça şiddetli bir şekilde çekti. O kadar ki Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in boynunda aşırı çekmesinden ötürü elbisenin kenarının iz bıraktığını gördüm. "Ey Muhammed" dedi. "Yanında bulunan Allah'ın malından bana bir şeyler verilmesi için emir ver." Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* önce ona baktı, sonra güldü. Sonra da ona bir şeyler verilmesini emretti. *(Buhârî ve Müslim)*

3- İbn Abbas'tan rivâyete göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Abdu'l-Kays'ın Eşecci diye bilinen zata şöyle demiştir: "Şüphesiz sende Allah'ın sevdiği iki haslet vardır. Bunlar hilm (cahilce davranışlara tahammülkârlık) ve teenni ile hareket etmektir." *(Müslim)*

4- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bir ağacın altında konakladı ve kılıcını ağaca astı, sonra uyudu. Uyandığında yanında bir adam vardı. Onun geldiğinin farkında değildi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu olayın devamını şöyle

anlattı: "O adam benim kılıcımı çekti ve: "Seni benden kim koruyabilir?" dedi. Ben: 'Allah!' dedim. Bu sefer kılıcı kınına geri koydu. İşte bu adam burada oturuyor" dedi, sonra da onu herhangi bir şekilde cezalandırmadı. *(Buhârî ve Müslim tarafından rivâyet edilmiş olup, muhtasar olarak lafız Buhârî'ye aittir.)*

Kızgınlık (Gazap) ve İlacı

1- Yüce Allah buyurdu ki: *"Onlar ki büyük günahlardan, hayasızca davranışlardan uzak dururlar, öfkelendiklerinde de bağışlarlar."* *(eş-Şurâ, 42/37)*

2- Yine Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Onlar bolluk ve darlıkta infak edenler, öfkelerini yutanlar ve insanları affedenlerdir. Allah iyilik edenleri sever."* *(Al-i İmran, 3/134)*

3- Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kendi adına asla intikam almazdı. Ancak Allah'ın haramları çiğnenecek olursa o sebeple Allah için intikam alırdı." *(Buhârî ve Müslim)*

4- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Her kim gereğini yerine getirebilme gücüne sahip olmakla birlikte öfkesini bastırırsa, Allah onu kıyamet gününde herkesin önünde çağırır ve nihayet onu dilediği hurileri seçmekte serbest bırakır." *(Hadisi Tirmizî ve Ebû Dâvûd rivâyet etmiş olup, el-Elbânî Mişkâtu'l-Mesabih'de hasen olduğunu söylemiştir.)*

5- Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: "Güçlü kimse güreşteki galip kimse değildir. Güçlü kimse öfkelendiği zaman kendisine hakim olabilendir." *(Buhârî ve Müslim)*

6- Bir adam, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelerek: "Bana tavsiyede bulun ama çok şeyler söyleme. Belki söy-

lediğini daha iyi belleyebilirim." dedi. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Öfkelenme" buyurdu. *(Buhârî)*

7- Süleyman b. Surad dedi ki: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in huzurunda iki kişi birbirlerine ağır sözler söyledi. Biz de yanında oturuyorduk. Onlardan biri öfkeli bir şekilde arkadaşına sövüp sayıyordu, yüzü de kızarmıştı. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Ben bir söz biliyorum ki şayet o sözü söylese duyduğu bu öfke çeker gider. Bu; kovulmuş olan şeytandan Allah'a sığınırım, sözüdür."

Ashab-ı Kiram adama: Sen Peygamber'in söylediğini duymadın mı, diye sordular.

Öfkeli adam: "Ben deli değilim (niye şeytandan Allah'a sığınacakmışım?) dedi. *(Buhârî ve Müslim)*

8- İbn Abbas *radıyallahu anh* Yüce Allah'ın: "Sen (kötülüğü) en güzel olan ile def et. O zaman seninle kendisi arasında düşmanlık olan kimse sanki candan bir dost gibi oluverir." *(Fussilet, 41/34)* âyeti hakkında şunları söylemiştir: (Maksat) öfke hâlinde sabretmek, kötülük yapılırsa affetmektir. Onlar bu şekilde hareket ederlerse Allah onları korur ve düşmanları onlara sanki candan bir dostmuş gibi boyun eğer. *(Buhârî hadisi muallak olarak -İbn Abbas'a kadar senedini zikretmeden- kaydetmiştir.)*

9- Peygamberimiz buyurdu ki: "Öfke şeytandandır. Şeytan ateşten yaratılmıştır. Ateş su ile söndürülür. O hâlde herhangi biriniz öfkelenirse abdest alıversin." *(Hadisi Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir. Şuayb el-Arnavut Şerhu's-Sunne adlı eserin tahkikinde hasen olduğunu belirtmektedir.)*

10- Yine Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: "Sizden herhangi bir kimse ayakta iken öfkelenirse oturuversin, öf-

kesi giderse (mesele yok), değilse yatıversin." *(Hadisi Ebû Dâvûd rivâyet etmiş olup, Şuayb el-Arnavut Şerhu's-Sunne adlı eserin tahkikinde senedinin hasen olduğunu belirtmektedir.)*

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Bazı Mucizeleri

1- Abdullah b. Mes'ûd dedi ki: "Bizler mucizeleri bir bereket kabul ediyorduk. Sizler ise onları korkutucu şeyler olarak değerlendiriyorsunuz. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte bir seferde idik. Suyumuz azaldı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, 'Bana ihtiyaç duyulmayan bir su bulun' buyurdu.

Ashab-ı Kiram içinde az miktarda su bulunan bir kap getirdiler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* elini kaba soktu.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Haydi tertemiz ve mübarek olan (suya) geliniz. Bereket Allah'tandır." buyurdu.

İbn Mes'ûd diyor ki "Ben suyun Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in parmakları arasından kaynadığını gördüm. Yine bizler yemeğin yenilmekte iken tesbihini duyardık." *(Buhârî)*

2- İmran b. Husayn dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ashâbı ile birlikte geceleyin bir seferde yol aldılar. Çok susadılar. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ashâbından iki kişiyi, zannederim Ali ve ez-Zübeyr'i ya da başkalarını gönderdi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Sizler şu şu yerde bir kadın bulacaksınız. O kadın ile beraber iki deri kırba yükü bulunan bir de deve bulacaksınız. Bana o kadını getiriniz."

İki sahabi giderler ve kadının yanına varırlar. Kadının deveye iki su kırbasını yüklemiş olduğunu görürler.

Sahabiler kadına: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* seni çağırıyor." derler. Kadın: "Allah'ın Rasûlü dediğiniz kim? Şu atalarının dinini terkeden kişi mi?" diye sorar.

İki sahabi: "Evet senin o kastettiğin kişi, gerçekten Rasûlullahtır." derler.

Kadın, Allah'ın Rasûlü'nün yanına geldi. Peygamberimiz onun kırbalarından bir miktar su alınmasını ve kaba konulmasını emretti. Daha sonra su üzerine Allah'ın söylemesini dilediği şeyleri söyledi. Sonra aynı suyu iki kırbaya geri iade etti. Daha sonra kırbaların ağızlarının açılmasını emretti. Kırbaların ağzı açıldı. Arkasından insanlara kaplarını, kovalarını doldurmalarını emretti. Doldurmadık ne kap ne de kova bırakmadılar.

İmran dedi ki: "O kadar ki, bana sanki bu kırbaların suyu gittikçe artıyordu gibi geldi."

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kadının yanındaki elbisenin yere serilmesini emretti. Sonra ashâbına azıklarından bir miktar getirmelerini emretti. Sonunda kadının elbisesi azıkla doldu.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kadına dedi ki: "Haydi git, bizler senin suyundan hiçbir şey almadık; fakat Allah bizim su ihtiyacımızı giderdi."

Kadın azıkları, iki kırbayı alır gider ve ahalisinin yanına varır.

Kadın ahalisine şunları söyler: "Ben sizin yanınıza insanlar arasında en büyük bir büyücünün yanından geldim. Yahutta o gerçekten Allah'ın Rasûlüdür."

O kadının kabile halkı Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e geldiler ve hepsi de Müslüman oldular. *(Buhârî ve Müslim)*

Bu Mucizeden Çıkartılabilecek Sonuçlar

1- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ashâbının dikkatlerini parmakları arasından fışkıran suyun mübarek bir su olduğuna çekmektedir. Bu suyun bereketi sadece bu mucizeyi yaratan Allah'tandır. İşte Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ümmetini tevhîde yöneltmek ve onların yalnızca Allah'a bağlanmalarını sağlamak için çokça dikkat ettiğini göstermektedir. Bundan dolayı "Bereket Allah'tandır." buyurmuştur.

2- Allah, Rasûlü'nü dilediği takdirde ve gerektiğinde bazı gaybî hâllerden haberdar edebilir. Bundan dolayı Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de ashâbına su taşıyan kadının yerini bildirdi.

3- Müşrikler, Müslüman olan kimseye, sâbii oldu (yani Allah'tan başka birtakım velilere dua ve ibadet eden atalarının dinini terk etti), diyorlardı. Böylelikle insanların ona yönelmesini önlemek ve onu yermek istiyorlardı. Günümüzde de tevhîde çağıran ve yalnızca Allah'a ibadet etmeyi, yalnızca O'na dua etmeyi emreden, Allah'ın dışında peygamberlere ve velilere dua ve ibadetten sakındıran ve bunu Allah ve Rasûlü'nün emrine uyarak yapan bir kimse hakkında insanlar: "Vehhabidir" diyerek, diğer insanları onun davetini kabul etmekten engellemeye çalışırlar. Çünkü onların görüşlerine göre böyle bir kimse tıpkı müşriklerin nazarında sabiî gibidir.

4- İyiliği mükâfatlandırmak: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* onlara az miktarda su veren kadının mükafâtlandırılmasını emir buyurdu. Onun suyunu geri verdikten sonra ayrıca elbisesini azıkla doldurdu. Suyundan da bir şey ek-

siltmemişti. Ayrıca kadına: "Allah su ihtiyacımızı giderdi" dedi.

5- Kadın Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den ve ashâbından gördüğü bu ahlâk ve güzel davranıştan etkilendi. Bunun için kavmine geri dönüp onlara şöyle dedi: "Gerçekten o Allah'ın gerçek bir Rasûlü'dür." Sonuçta onun akrabaları ve bütün beraberinde bulunanlar, Müslüman oldular.

6- İşte tevhîde bu derece tutkun olmaları ve bu güzel ahlâk ile Yüce Allah, Müslümanlara yardım etti ve İslâm dünyaya yayıldı. Müslümanlar, tevhîdi ve erdemli ahlâkı terk ettikten sonra zelil oldular, aşağılandılar. Tevhide ve ahlâka dönmedikçe de tekrar aziz ve güçlü olmalarına imkân yoktur.

"Allah kendi (dini)ne yardım edene elbette yardım eder. Muhakkak Allah güçlüdür, âzizdir." *(el-Hac, 22/40)*

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Sabrı

1- Yüce Allah buyurdu ki:

"Sabret! Senin sabrın ancak Allah(ın yardımı) iledir. Onlar için üzülme! Kurmakta oldukları tuzaklardan dolayı da sıkıntıya düşme! Çünkü Allah, sakınanlarla ve daima iyi davrananlarla beraberdir." *(en-Nahl, 16/127-128)*

2- Buhârî ve Müslim tarafından rivâyet edilen bir hadiste belirtildiğine göre Âişe *radıyallahu anhâ* Peygamberimiz'e şöyle sordu: "Uhud gününden daha zor bir gün ile karşılaştığın oldu mu?" Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Senin kavminden (daha ağırı ile) karşılaştım. Onlar-

dan gördüğüm en ağır sıkıntı Akabe günü idi. Ben kendimi İbn Abd Yalil b. Abd Külâl'a (beni korumaları için) arzettim de benim istediğim gibi olumlu cevap vermemişti. Üzüntülü bir şekilde gerisin geri döndüm. Kendime geldiğimde (Taif ile Mekke arasındaki) Karn es-Sâalib'de olduğumu gördüm. Başımı kaldırıp beni gölgelendirmiş bir bulut gördüm, bir de baktım ki o Cebrail'dir."

Cebrail seslendi: "Allah senin kavminin sana neler söylediğini ve sana nasıl karşılık verdiklerini duydu. Allah sana haklarında dilediğini emir veresin diye dağlarla görevli meleği gönderdi."

Dağlarla görevli melek (Rasûlullah'a selâm verdikten sonra dedi ki): "Ey Muhammed, şüphesiz Allah kavminin sana neler söylediğini duydu. Ben de dağlarla görevli olan meleğim. Rabbin, beni sana istediğini emir veresin diye gönderdi. Arzu ettiğin takdirde el-Ahşebeyn (Mekke'deki iki dağın adı) dağlarını üzerlerine kapatırım.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Hayır, ben Allah'ın onların nesillerinden hiçbir şeyi ortak koşmaksızın bir ve tek olarak Allah'a ibadet edecek kimseler çıkaracağını ümit ediyorum."

3- Yine *Buhârî ve Müslim*'in ittifakla rivâyet ettiği bir hadise göre İbn Mes'ûd şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir miktar mal taksim etti.

Bir adam şöyle dedi: Bununla Allah'ın rızası murad edilmedi.

İbn Mes'ûd adamın Allah Rasûlü'ne söylediği sözleri zikretti. Bunun üzerine Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sel-*

lem'in yüzü değişti. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Allah Musa'ya rahmet eylesin. O'na bundan daha da ağır eziyetler edilmişti de o yine sabretmişti." *(Buhârî ve Müslim)*

4- Müslim'in rivâyet ettiği bir hadise göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Uhud Gazvesi'nde küçük azı dişi kırıldı. Başı yarıldı. Üzerinden kanı silerek şöyle buyuruyordu: "Kendilerini Allah'a davet ettiği hâlde, peygamberlerinin başını yaran, küçük azı dişini kıran bir topluluk nasıl iflah olabilir?"

Bunun üzerine Kur'ân-ı Kerim'in şu âyeti indi: *"O işten sana hiçbir şey düşmez.* (*Allah dilerse*) *ya tevbelerini kabul eder veya zalim olduklarından dolayı onlara azap eder."* *(Al-i İmran, 3/128)*

5- Habbab *radıyallahu anh*'dan dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Ka'be'nin gölgesinde elbisesini yastık gibi yapmış yaslanırken hâlimizden şikâyetçi olduk. "Allah için bize dua etmeyecek misin? Allah'tan bize yardım dilemeyecek misin?" dedik. Rengi ya da yüzü kızarmış olduğu hâlde oturup bize şunları söyledi: "Sizden öncekilerden birisi yakalanır, ona yerde bir çukur kazılır, sonra testere getirilir, tepesine konulur, sonra iki parçaya bölünürdü. Fakat bu hâl bile onu dininden çevirmezdi. Demir taraklarla eti kemiğinden ve damarlarından ayrılırdı da bu dahi onu dininden geri çevirmezdi. Andolsun Allah bu işi tamamlayacaktır. Öyle ki, sizden binekli bir kimse San'a'dan Hadramevt'e kadar yol alacak da Allah'tan başkasından korkmayacaktır. Fakat siz acele ediyorsunuz." *(Buhârî)*

Rasûlullah** sallallahu aleyhi ve sellem'**in Şefkati

1- Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Andolsun ki içinizden size öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona pek ağır gelir. Size çok düşkündür. Mü'minlere oldukça şefkatli ve merhametlidir." (et-Tevbe, 9/128)*

2- Enes *radıyallahu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte mescidde bulunuyorken bir bedevî geldi ve ayakta mescidde küçük abdestini bozdu.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashâbı (ona bağırarak): "Yapma yapma!" diyordu.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ise: "Onu bırakın işini yarıda kesmeyin." buyurdu.

Bunun üzerine ashâb, küçük abdestini bitirene kadar bedeviye ilişmediler. Daha sonra Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bedeviyi çağırarak ona şunları söyledi: "Mescidlerde böyle küçük abdest ve başka pisliklerin yapılması uygun değildir. Mescidler ancak Allah'ı zikretmek, namaz kılmak ve Kur'ân okumak içindir." Rasûlullah ashâbına da şunları söyledi: "Sizler ancak kolaylaştırıcılar olarak gönderildiniz. Zorluk çıkaranlar olarak gönderilmediniz. Onun küçük abdesti üzerine bir kova su dökünüz."

Bunun üzerine bedevî: "Allah'ım, bana ve Muhammed'e rahmet buyur. Bizimle beraber kimseye de rahmet eyleme." dedi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Sen çok geniş olan bir şeyi oldukça daralttın." buyurdu. *(Buhârî ve Müslim)*

3- Muaviye b. el-Hakem es-Sülemî *radıyallahu anh* dedi ki:

"Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte namaz kıldığım bir sırada namaz kılanlardan birisi hapşırdu. Ben hapşırana: Yerhamukellah dedim.

Namaz kılanlar benim bu davranışıma tepki olarak bana bakmaya koyuldular.

Onlara hitaben: "Hay anasız kalsaydım, niçin bana böyle bakıyorsunuz?" diye sordum.

Namaz kılanlar Muaviye sussun diye elleriyle uyluklarına vurmaya başladılar. Onların beni susturmak istediklerini görünce sustum. Nihayet namaz bitti.

Muaviye, Allah Rasûlü'nü överek diyor ki: "Anam babam ona feda olsun. Ne ondan önce, ne ondan sonra ondan güzel öğreten bir öğretmen görmedim. Allah'a yemin ederim ne bana çıkıştı, ne beni dövdü, ne de sövdü."

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* (ona) şöyle buyurdu: "İnsan sözü namaz ile bağdaşmaz. Çünkü namaz tesbih, tekbir ve Kur'ân okumaktan ibarettir."

Muaviye dedi ki: "Ey Allah'ın Rasûlü, ben cahiliyeden henüz yeni kurtuldum. Allah da İslâmı göndermiş bulunuyor. Bizden bazı kimseler (gaybı bilmek iddiasında bulunan) kâhinlere giderler."

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Sen onlara gitme!" buyurdu.

Muaviye: "Bizden birtakım şeyleri uğursuz kabul eden kimseler var." dedi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Bu onların içlerinde hissettikleri bir duygudan ibarettir. Böyle bir

duygu onları yapmak istedikleri işten alıkoymasın. (Çünkü bu hissin fayda ve zararı yoktur.)" *(Müslim)*

4- Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Yahudiler, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelerek "es-Sâmu aleyke (ölüm üzerine olsun) dediler. Rasûlullah da: "Ve aleykum (sizin de üzerinize)" buyurdu. Âişe *radıyallahu anhâ* "Ölüm de üzerinize olsun, Allah'ın laneti de üzerinize olsun ve Allah size gazap etsin." dedi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Yavaş ol, ey Âişe, yavaş ve yumuşak olmaya bak. Sertlikten ve çirkin sözler söylemekten sakın."

Âişe *radıyallahu anhâ*: "Onların söylediklerini duymadın mı?" diye sordu.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurdu: "Peki ya sen benim ne söylediğimi duymadın mı? Ben onlara karşılık verdim. Benim (onlar hakkında) söylediklerim kabul olunur. Fakat onların benim için söyledikleri kabul olunmaz." *(Buhârî)*

Müslim'deki bir rivâyette de şöyle denilmektedir: "Çirkin söz söyleyen birisi olma! Çünkü Yüce Allah çirkin söz söylemeyi, çirkin sözlerde ileri itmeyi sevmez."

Şefkatli ve Yumuşak Davranmaya Dair Hadisler

1- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Şüphesiz Allah, çok şefkatlidir. Şefkatli davranmayı sever. Kaba ve haşin davranmaya ve onun dışındaki şeylere karşılık olarak vermediğini, yumuşak ve şefkatli davranmak sebebiyle verir."

2- Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*, Âişe *radıyallahu anhâ*'ya dedi ki: "Yumuşak davranmaya bak! Sert ve kaba davranmaktan sakın. Şüphesiz yumuşaklık her nede olursa mutlaka onu güzelleştirir. Her neden alınırsa, mutlaka onu kusurlu yapar." *(Müslim)*

3- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Ey Âişe, yumuşaklıkla, şefkatle davran! Şüphesiz Allah, bir ev halkı hakkında hayır dilerse onlara şefkati ve yumuşaklığı verir." *(Ahmed rivâyet etmiş olup, sahih bir hadistir.)*

4- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Yumuşaklıktan mahrum edilen, bütün hayırdan mahrum edilmiş olur." *(Müslim)*

5- Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Her kime yumuşaklıktan (rıfk) payı verilmiş ise ona hayırdan payı da verilmiş demektir. Kim de rıfk payından mahrum edilirse, hayırdan payına düşenden mahrum edilmiş olur." *(Ahmed ve Tirmizî rivâyet etmiş olup, el-Arnavut hasen olduğunu belirtmiştir.)*

6- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bazı işler için ashâbından birisini görevli gönderdiği takdirde şöyle derdi: "Müjdeleyin, nefret ettirmeyin; kolaylaştırın, zorlaştırmayın." *(Buhârî ve Müslim)*

7- Yine Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Ben namaza başlarım ve başlarken o namazı uzunca kıldırmak isterim. Fakat küçük çocuğun ağlayışını duyunca bu sefer namazımı kısa kesmeye bakarım. Çünkü ben, onun ağlamasından dolayı annesinin ne kadar çok üzüldüğünü biliyorum." *(Buhârî ve Müslim)*

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Kahramanlığı

1- Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Sen artık Allah yolunda savaş! Sen ancak kendinden sorumlusun. Mü'minleri de (cihada) teşvik et!"* *(en-Nisa, 4/84)*

2- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* yüzü bütün insanlardan daha güzel birisi idi. İnsanların en cömerdi, insanların en kahramanı idi. Bir gece, Medineliler (bir sebeple) korkuya kapıldılar. Birtakım kimseler sesin geldiği tarafa doğru gittiler. Dönmekte olan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile karşılaştılar. Sesin geldiği tarafa doğru onlardan önce gitmişti. Bir rivâyette de: Durumun ne olduğunu öğrenmişti. Ebû Talha'ya ait çıplak bir atın üzerinde idi. Kılıcı da boynunda asılı idi. Şöyle diyordu: "Korkacak bir şey yok!" (Peygamber) buyurdu ki: "Biz bu atı bir deniz gibi bulduk." Yahutta; "bu bir denizdir" dedi. (Ravi) dedi ki: "O geç kalan (yavaş koşan) bir at olarak biliniyordu." *(Buhârî ve Müslim)*

3- Bir adam Berâ'nın yanına geldi ve: "Ey Ebû Umare, Huneyn günü geri kaçtınız mıydı?" diye sordu. Bera şöyle dedi: "Ben Allah'ın Peygamberi hakkında şahidlik ederim ki o geri kaçmadı. Fakat Müslümanlar arasından bazı aceleci ve silah kuşanmamış kimseler Hevazinliler'den şu kabilenin üzerine doğru gittiler. Onlar da iyi ok atan kimseler idiler. Hepsi de tek bir kişiymişcesine onlara ok attılar. Sanki bir çekirge sürüsünü andırıyorlardı. İşte bunlar geri çekildiler. Geri dönenler, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e doğru kaçtılar. Ebû Süfyan b. el-Haris de onun katırının dizginlerini tutuyordu. Peygamber, katırından indi, (kaçanları) çağırdı ve yardım istedi. Bu arada da: "Ben Peygamberim

bunda yoktur yalan. Ben Abdu'l-Muttalib'in oğluyum; Allah'ım, yardımını indir." diyordu. *(Buhârî ve Müslim)*

Berâ dedi ki: "Allah'a yemin ederim savaş kızıştığı vakit biz onunla kendimizi korurduk. Bizden kahraman kimse, hiç şüphesiz (ancak) onunla aynı hizada olan kimse idi. (Peygamberimiz'i kastediyor.)" *(Buhârî ve Müslim)*

4- Ali *radıyallahu anh*'den dedi ki: Bedir günü bizlerin Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ile kendimizi korumaya çalıştığımızı gördüm. Aramızda düşmana en yakın olan o idi. O gün herkesten daha çetin o savaştı. *(Şerhu's-Sünne'nin muhakkıki senedinin hasen olduğunu belirtmiştir.)*

5- Câbir *radıyallahu anh*'den dedi ki: "Bizler (hendeği) kazmakta iken karşımıza oldukça sert bir kaya çıktı. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e geldiler ve Rasûlullah'a: 'Karşımıza çok çetin bir kaya çıktı.' dediler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Şimdi iniyorum." buyurdu.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* açlıktan dolayı karnına taş bağlamış olduğu hâlde kalktı. Eline kazmayı alarak kayaya vurdu. Kaya un, ufak oldu. *(Bu olayın aslı Buhârî ve Müslim'dedir.)*

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Merhameti

1- Yüce Allah şöyle buyuruyor: *"Biz seni ancak âlemlere bir rahmet olarak gönderdik."* *(el-Enbiyâ, 21/107)*

2- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Ben rahmet ile gönderildim." *(Müslim)*

3- Yine buyurdu ki: "Şüphesiz ki ben bağışlanmış olan bir rahmetim." *(Hadisi Hakim rivâyet etmiş olup, sahih olduğunu belirtmiş, Zehebî de bu hususta ona muvafakat etmiştir.)*

4- Yine Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "İnsanlara merhamet etmeyene Allah merhamet etmez." *(Buhârî ve Müslim)*

5- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Rahmet ancak bedbaht olan birisinden sökülüp alınır." *(Tirmizî ve başkaları rivâyet etmiş olup, Arnavut hasen olduğunu belirtmiştir.)*

6- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Merhametlilere yüce ve mübarek olan Rahman (Allah) merhamet eder. Yerdekilere merhamet edin ki gökteki de size merhamet etsin." (Yani gökte olan Allah da size merhamet etsin.) *(Ahmed ve başkaları rivâyet etmiştir. el-Elbânî ve el-Arnavut sahih olduğunu belirtmişlerdir.)*

7- Ebû Hureyre *radıyallahu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Temimoğullarından el-Akra' b. Hâbis yanında iken el-Hasen b. Ali'yi öptü. Akra': "Benim on tane oğlum var, hiç birisini öpmüş değilim." dedi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* önce ona baktı, sonra da: "Merhamet etmeyene, merhamet olunmaz." dedi. *(Buhârî ve Müslim)*

8- Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Bir bedevî Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelerek: "Siz çocukları öpüyorsunuz, biz ise onları öpmüyoruz." dedi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Allah senin kalbinden rahmeti çekip almışsa ben sana ne yapabilirim?" *(Buhârî ve Müslim)*

9- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* çok merhametli idi. Ona birisi geldi mi mutlaka ona bir söz verir ve eğer yanında varsa ona verdiği sözü de yerine getirirdi. *(Hasen bir hadis olup, Buhârî bunu el-Edebu'l-Müfred adlı eserinde rivâyet etmiştir.)*

10- Enes b. Mâlik dedi ki: "Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi*

ve sellem'den daha çok çoluk-çocuğa merhametli kimse görmedim." *(Müslim)*

Rasûlullah** sallallahu aleyhi ve sellem'**in Hayvanlara Merhameti

1- Süheyl b. el-Hanzaliye dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* karnı sırtına yapışmış bir devenin yanından geçti, şöyle dedi: "Bu dilsiz hayvanlar hakkında Allah'tan korkunuz. Elverişli hâllerinde iken sırtlarına bininiz, yine elverişli hâllerinde iken onların etini yiyiniz." *(Hadisi Ebû Dâvûd rivâyet etmiş olup, el-Arnavut senedinin hasen olduğunu belirtmiştir.)*

2- Abdullah, babasından şöyle dediğini rivâyet etmektedir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte bir yolculukta idik. İhtiyacını görmek için gitti. Yanında iki tane yavrusu da bulunan küçük bir anne kuş gördük. Onun yavrularını aldık. Anne kuş geldi ve kanatlarını çırpmaya koyuldu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* gelince şöyle buyurdu: "Bu anneye yavrularının acısını kim tattırdı? Haydi bunun yavrularını ona geri veriniz." Yine o, ateşe verdiğimiz bir karınca yuvası gördü. "Bunu kim ateşe verdi?" diye sordu. Bizler, "biz" dedik. Şöyle buyurdu: "Ateşin Rabbi'nden başka herhangi bir kimsenin ateş ile başkasını azaplandırmaması gerekir." *(Hadisi Ahmed ve başkaları rivâyet etmiş olup el-Arnavut senedinin sahih olduğunu belirtmiştir.)*

3- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kediye su kabını yakınlaştırır, ondan kedi su içer, sonra da kediden artan su ile abdest alırdı. *(Hadis sahih olup, Taberânî rivâyet etmiştir.)*

4- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Şüp-

hesiz Allah her bir şeye ihsanı (farz olarak) yazdı. Buna göre öldürdüğünüz vakit, güzel bir şekilde öldürünüz. Boğazladığınız vakit, güzel bir şekilde boğazlayınız. Bu işi yapacak herhangi bir kimse bıçağını iyice bilesin ve keseceği hayvanı rahatlatsın." *(Müslim)*

5- İbn Abbas *radıyallahu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bıçağını bilerken ayağını da koyunun yanı üzerine koymuş bulunan bir adamın yanından geçti. Bu sırada koyun da gözüyle ona bakıyordu. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Sen bunu iki defa mı öldürmek istiyorsun? Onu yatırmadan önce niye bıçağını bilemedin?" *(Hadisi Hakim rivâyet etmiş ve Buhârî ve Müslim'in şartına göre sahihtir, demiştir. Zehebî de ona muvâfakat etmiştir.)*

6- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Bir kadın ölünceye kadar hapsettiği bir kedi sebebiyle azaba uğratıldı. O kediden dolayı cehenneme girdi. Çünkü onu hapsettiği vakit o kediye kendisi yemek vermedi, su içirmedi. Kediyi de yerin haşeratını yesin diye serbest bırakmadı." *(Buhârî)*

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Adaleti

1- Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Şüphesiz ki Allah adaleti, ihsanı... emreder." (en-Nahl, 16/90)*

2- Yine Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Aranızda adalet yapmakla emrolundum." (eş-Şûrâ, 42/15)*

3- Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Kureyşliler, hırsızlık yapan Mahzumoğullarına mensup kadının durumundan dolayı telâşa düştüler. Bunun için: Acaba bu kadının durumu hakkında Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'le kim konuşabilir,

dediler. Böyle bir cesareti ancak Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in çok sevdiği Zeyd'in Oğlu Üsame gösterebilir, dediler. Üsame, onunla konuştu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Allah'ın hadlerinden bir had hakkında mı şefaat ediyorsun (iltimas yapmak istiyorsun)?"

Daha sonra Rasûlullah ayağa kalktı ve bir hutbe irad etti, sonra şunları söyledi: "Sizden öncekiler ancak şu sebepten dolayı helâk edildiler: Aralarından şerefli, mevkii üstün bir kimse hırsızlık yaptı mı ona ilişmezlerdi. Aralarında zayıf bir kimse hırsızlık yaptı mı ona haddi uygularlardı. Allah'a yemin ederim ki eğer Muhammed'in kızı Fatıma hırsızlık yaparsa şüphesiz onun da elini keserim."

Daha sonra verdiği emir üzerine hırsızlık yapan o kadının eli kesildi. Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Daha sonraları güzel bir şekilde tevbe etti ve evlendi. Bu işten sonra gelir ve ben onun ihtiyacını Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e arzederdim. *(Buhârî ve Müslim)*

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Cömertliği

1- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hayır konusunda insanların en cömerdi idi. En çok da ramazan ayında cömertlik gösterirdi. Bu ay bitene kadar bu cömertliği sürüp giderdi. Çünkü bu ayda Cebrail, ona gelir ve ona Kur'ân'ı arzederdi. (Karşılıklı Kur'ân okurlardı.) Cebrail onunla karşılaştığı vakit, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hızlı esen rüzgardan daha cömert olurdu. *(Buhârî)*

2- Enes *radıyallahu anh*'dan rivâyete göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den İslâm adına istenen her bir şeyi mut-

laka verirdi. (Enes) dedi ki: Bir adam ona geldi. Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* ona zekât olarak tahsil edilen koyunlardan iki dağ arasında bulunan çok miktardaki bir koyun sürüsünün verilmesini emretti. (Enes devamla) dedi ki: Adam kavmine gelip şunları söyledi: Ey kavmim, Müslüman olun. Çünkü Muhammed fakirlikten korkmayan bir kimsenin edası ile bağışlarda bulunuyor. *(Müslim)*

3- Yine Enes'den rivâyete göre bir adam Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bir şeyler istedi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ona iki dağ arasındaki koyunları verdi. O da kavmine gidip şunları söyledi: Ey kavmim, İslâma giriniz. Çünkü Muhammed, fakirlikten korkmayarak bağışlarda bulunuyor. Bir adam Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e ancak dünyalık maksadı ile gelir, fakat akşamı etmeden dini artık onun için dünyadan ve dünyadaki her şeyden daha çok sevdiği ve değerli tuttuğu bir şey hâline gelirdi. *(Müslim)*

4- İbn Şihab'dan dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Fetih Gazvesi'ni yaptı, Mekke'yi fethetti. Daha sonra Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* beraberindeki Müslümanlarla birlikte çıktı ve Huneyn'de savaştılar. Allah dinine ve Müslümanlara zafer verdi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* o gün Safvan b. Umeyye'ye yüz koyun verdi. Sonra bir yüz daha, sonra bir yüz daha verdi. İbn Şihab dedi ki: Bana Said b. el-Museyyeb'in anlattığına göre Safvan şöyle demiştir: Allah'a yemin ederim, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bana verdiklerini verdiği sırada insanlar arasında en çok nefret ettiğim kimse idi. Fakat o bana vermeye devam etti ve nihayet o, benim için insanlar arasında en sevdiğim kişi oldu.

Bir rivâyette de: Huneyn'de Müslümanlarla kâfirler savaştılar, denilmektedir. *(Müslim)*

5- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Huneyn Gazvesi'nden geri döndüğünde bedevî Araplar arkasından gelerek ondan kendilerine bir şeyler vermesini istediler. Nihayet onu bir ağaca sığınmak zorunda bıraktılar. Devesinin üzerinde iken ridâsı alındı. Şöyle buyurdu: "Ridâmı bana geri veriniz. Siz benim cimrilik yapacağımdan mı korkuyorsunuz? Allah'a yemin ederim eğer şu ağaçlar sayısınca benim develerim bulunsaydı, onları dahi aranızda paylaştırırdım. Sonra da benim cimrilik ettiğimi, korkaklık gösterdiğimi, yalan söylediğimi göremezdiniz." *(Buhârî)*

6- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Câbir b. Abdullah'tan yolculukta oldukça bitkin düşmüş bir devesini satın almak üzere pazarlık etti. Devesini ona şu kadar dirheme sattı. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelerek parasını almak isteyince Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ona hem parasını, hem de devesini verdi. *(Buhârî ve Müslim)*

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Hayâsı

1- Yüce Allah buyurdu ki: *"Ey iman edenler! Peygamber'in evlerine sizin için yemeye izin verilmeden girmeyin. Yemek vaktini de beklemeye kalkışmayın. Fakat davet olunduğunuzda girin. Yemek yediniz mi dağılın. Söze dalmak (veya sohbet) için de beklemeyin. Çünkü bu Peygamber'i rahatsız etmekte ama o sizden utanmaktadır. Allah ise haktan çekinmez."* *(el-Ahzab, 33/53)*

2- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* perdesinin arkasında

saklanan bakire kızdan daha çok utangaç idi. Bir şeyden hoşlanmadı mı onu yüzünden anlardık. *(Buhârî ve Müslim)*

3- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Haya imandandır." ve "Haya bütünüyle hayırdır." *(Müslim)*

4- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Haya imandandır. İman cennettedir. Müstehcenlik ise katılıktandır. Katılık ise ateştedir." *(Hadisi Tirmizî ve başkaları rivâyet etmiş, Tirmizî hasen, sahihtir demiştir.)*

5- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Haya ve iman hep bir aradadırlar. Onlardan birisi kaldırıldı mı diğeri de kalkar." *(Hakim ve Beyhâkî rivâyet etmiş, el-Elbânî sahih olduğunu söylemiştir.)*

6- Yine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Haya hayırdan başka bir şey getirmez." *(Buhârî ve Müslim)*

7- Allah Rasûlü buyurdu ki: "Haya ve helâke götüren sözlerden uzak kalmak, imanın iki şubesidir. Müstehcen konuşmak ve riyakârlık ederek güzel konuşmaya kendisini zorlamak ise münafıklığın iki dalıdır." *(Hadisi Ahmed ve başkaları rivâyet etmiştir. Zehebi ve Sahihu'l-Cami'de el-Elbânî sahih olduğunu belirtmişlerdir.)*

Hadisin anlamı şudur: Haya ve az konuşmak imanın dallarındandır. Müstehcen konuşmak ve konuşmakta riyakârlıkla haddi aşmak ise münafıklığın şubelerinden, dallarındandır.

8- Ya'lâ b. Umeyye dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir adamın açıkta guslettiğini gördü. Minbere çıktı. Allah'a hamd-u sena ettikten sonra şöyle buyurdu: "Muhakkak Allah çok hayalı ve çok setredicidir (örtücüdür). Hayayı ve tesettürü sever. Buna göre sizden herhangi bir kimse

yıkanacağı vakit, başkası tarafından görülmeyecek şekilde tesettüre riayet etsin." *(Ahmed ve başkaları rivâyet etmiş, el-Elbânî, Mişkâtu'l-Mesabih'de senedinin hasen olduğunu belirtmiştir.)*

9- Yine buyurdu ki: "Şüphesiz her bir dinin bir ahlâkı vardır. Muhakkak ki İslâm'ın ahlâkı da hayadır." *(Hasen bir hadis olup, İbn Mâce tarafından rivâyet edilmiştir.)*

10- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Şüphesiz peygamberliğin ilk dönemlerinden beri söylenen sözler arasından insanlara ulaşan bir söz de şudur: Eğer utanmıyorsan istediğini yap." *(Buhârî)*

11- Yine Allah Rasûlü şöyle buyurmuştur: "İman yetmiş küsur yahut altmış küsur şubedir. Bunların en faziletlisi lâ ilahe illallah sözü, en aşağısı ise yolda başkalarını rahatsız edecek şeyleri kaldırmaktır. Haya da imanın bir şubesidir." *(Müslim)*

12- Sâlim b. Abdullah, babasından şöyle dediğini rivâyet etmektedir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir adamın yanından geçti. O sırada o kardeşine hayalı olduğundan ötürü sitem ediyor ve şöyle diyordu: Bu kişi utanıyor, sanki o: Haya sana zarar veriyor, demek ister gibiydi. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Onu bırak! Çünkü haya imandandır." *(Buhârî ve Müslim)*

13- Enes *radıyallahu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Hayasızlık her nede olursa mutlaka onu kusurlu yapar ve haya her nede bulunursa mutlaka onu güzelleştirir." *(Tirmizî ve başkaları rivâyet etmiştir. Şerhu's-Sunne adlı eserin muhakkiki: Senedi sahihtir, demiştir.)*

Peygamberimiz

sallallâhu aleyhi ve sellem'in

İSLÂM ÂDÂBI

"Öyle bir din ki âyet içinde âyet yükseltiyor. Onun binasının kerpiçleri sûreler ve aydınlık saçan (âyetler)dir.

Bu dinde hak esastır, nasıl öyle olmasın ki! Onu indiren Allah'tır, bir hidâyet ve bir aydınlıktır.

Senin akıllara söylediğin bir yoldur; ilim ve değerli hikmetler ise sudur."

İSLÂM ÂDÂBI

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Âdâbı

1- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir kapıya gidecek olursa yüzünü kapıya çevirmezdi. Kapının sağ veya sol tarafında durur ve: "es-Selamu aleykum, es-selamu aleykum" derdi. *(Sahih bir hadis olup, Ahmed rivâyet etmiştir.)*

2- Rasûlullah ashâbından bir kimseyi herhangi bir işle görevlendirerek gönderdiğinde şöyle derdi: "Müjdeleyin, nefret ettirmeyin; kolaylaştırın, zorlaştırmayın." *(Sahih bir hadis olup Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)*

3- Rasûlullah, hediye kabul eder ve ona karşılık verirdi. *(Buhârî)*

4- Rasûlullah çirkin olan isimleri değiştirirdi. *(Buhârî)*

5- Rasûlullah bir hastanın ziyaretine gittiği vakit ona şöyle derdi: "Geçmiş olsun (günahlardan) inşaallah bir temizlenmedir." *(Buhârî)*

6- Su içtiği vakit üç defa nefes alır ve şöyle derdi: "Böylesi daha hoş, daha afiyetle sindirilir." *(Sahih bir hadis olup, İbn Mâce rivâyet etmiştir.)*

7- Allah Rasûlü yürüdüğü vakit ashâbı önünde yürür, arkasını meleklere bırakırlardı. *(Sahih bir hadis olup, İbn Mâce rivâyet etmiştir.)*

8- Bey'at alınca olsun (başka hâllerde olsun) kadınlarla tokalaşmazdı. *(Hasen bir hadis olup, Ahmed rivâyet etmiştir.)*

9- Sağ elini; yemek, içmek, abdest almak, elbise giyinmek, almak ve vermek için; sol elini ise bunların dışındaki işlerde kullanırdı. *(Sahih bir hadistir. Ahmed rivâyet etmiştir.)*

10- Aile halkından herhangi birisinin yalan bir söz söylediğini tespit ettiği takdirde o kimse bundan dolayı tevbe edinceye kadar üstü kapalı ona işarette bulunur dururdu. *(Sahih bir hadistir. Ahmed rivâyet etmiştir.)*

11- Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: Bir adam Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in huzuruna girmek üzere izin istedi.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Ona izin veriniz. O aşiretinin kötü bir oğludur." yahutta "O aşiretinin kötü bir kardeşidir." dedi. Adam huzuruna girince onunla yumuşak sözlerle konuştu.

Ben: "Ey Allah'ın Rasûlü dedim. Önce o sözleri söyledin, sonra da bu adamla yumuşak bir şekilde konuştun?"

Allah Rasûlü şöyle buyurdu: "Allah nezdinde konumu insanlar arasında en kötü olan kimse, onun çirkin işlerinden sakınmak için insanların terk ettiği ya da bıraktığı kimsedir." *(Buhârî, Edeb bahsinde rivâyet etmiştir.)*

İlim adamları bu şahsın gıyabında Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in o şekilde konuşmasını, huzurunda ise onunla yumuşak konuşmasını, müdârât ve kavmi Müslüman olsun diye kalbini İslâm'a ısındırmak kabilinden değerlendirmişlerdir.

Rasûlullah'ın Çeşitli Durumlardaki Yol Gösterici Tutumları

1- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* sevindirici bir hâl ile karşılaştığında: "Elhamdulillahillezi bi ni'metihi tetimmu's-salihat: Salih hâllerin nimeti ile kemale erdiği Allah'a hamd olsun" derdi. Hoşuna gitmeyen bir işle karşılaştığında da: "Elhamdulillahi ala küllihâl: Her hâlde ve durumda Allah'a hamdolsun" derdi. *(Sahih bir hadistir. Hakim rivâyet etmiştir.)*

2- Rahatsızlandığı vakit muavizât (Felak ve Nas) surelerini okur ve kendisine üfler ve elleriyle bedenini sıvazlardı. *(Buhârî ve Müslim)*

3- Kendisini sevindirecek bir hâl ile karşılaştı mı Yüce Allah'a şükür olmak üzere secdeye kapanırdı. *(Sahih bir hadistir Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)*

4- Bir topluluktan korktuğu takdirde şöyle derdi: "Allahumme inna nec'aluke fi nuhurihim ve neûzu bike min şururihim: Allah'ım onların yakalarına sen yapış, onların şerlerinden sana sığınırız." *(Sahih bir hadistir. Ahmed rivâyet etmiştir.)*

5- Bir şeyden korkacak olursa: "Allahu Rabbi, Allahu Rabbi lâ şerike leh: Allah Rabbimdir, Allah Rabbimdir, onun ortağı yoktur" derdi. *(Sahih bir hadistir. Nesâî rivâyet etmiştir.)*

6- Bir husus onu üzecek, kederlendirecek olursa: "Ya hayy, ya kayyûm bi rahmetike estağîs: Ey Hayy, ey Kayyûm, ben senin rahmetinin imdada yetişmesini diliyorum." derdi. *(Hasen bir hadistir. Tirmizî rivâyet etmiştir.)*

7- (Allah Rasûlü) Muavizetân (diye bilinen Felak ve Nas sureleri) ininceye kadar, cinlerden, insanların nazarının değmesinden Allah'a sığınırdı. Bu sureler nazil olunca

bunları okuyarak Allah'a sığınmaya başladı ve bunların dışındakileri terk etti. *(Sahih bir hadistir. Tirmizî rivâyet etmiştir.)*

8- Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*, güç yetirilemeyecek belalardan, bedbahtlığın yetişmesinden, kötü takdirden ve düşmanlarının (başına gelenlerden ötürü) sevinmelerinden Allah'a sığınırdı. *(Buhârî ve Müslim)*

9- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* cuma günü Kaf suresini hitab olarak okurdu. *(Hadisi Ebû Dâvûd sahih bir senedle rivâyet etmiştir.)*

10- Allah Rasûlü gazaya girdiği vakit: Allah'ım, benim pazum (gücüm kuvvetim) sensin. Benim yardımcım sensin. Senin (yardımın) ile düşmana karşı koyarım. Senin (gücün) ile düşmanın üzerine onu yenik düşürünceye kadar hamle yaparım ve senin (verdiğin güç) ile savaşırım." *(Sahih bir hadistir. Ahmed rivâyet etmiştir.)*

11- Bir meclisten kalktı mı mutlaka: "Subhanekellahumme Rabbi ve bi hamdike lâ ilahe illa ente, estağfiruke ve etûbu ileyke: Allah'ım, Rabbim, seni her türlü eksiklikten tenzih eder, hamdederim. Senden başka hiçbir ilah yoktur. Senden mağfiret diler, sana tevbe ederim." derdi ve: "Bunları bulunduğu meclisten kalktığı vakit söyleyen her bir kimseye mutlaka o meclisteki kusurları bağışlanır." buyururdu. *(Sahih bir hadistir. Hakim rivâyet etmiştir.)*

12- O, bizlere çokça nimetler içerisinde yaşamamızı yasaklardı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bizlere bazan çıplak ayakla dolaşmamızı emrederdi. *(Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir. el-Elbânî Mişkatu'l-Mesabih'de sahih olduğunu belirtmiştir.)*

13- Onun en çok yaptığı dua şuydu: "Allahumme âtinâ fi'd-dünya haseneten ve fi'l-âhireti haseneten ve kınâ aza-

be'n-nâr: Allah'ım, bize dünyada iyilik, âhirette iyilik ver ve bizi ateş azabından koru." *(Müslim)*

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Şakalarından Örnekler

1- Enes dedi ki: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bizimle oturur kalkardı. Öyle ki küçük bir kardeşime şöyle derdi: Ey Ebû Umeyr ne yaptı Nuğayr?" Nuğayr dediği onun oynadığı küçük bir kuş olup, sonraları ölmüştü. *(Buhârî, Müslim)*

2- Ebû Hureyre dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü, sen bizimle şakalaşıyorsun. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Ben, ancak doğru olanı söylerim." *(Hasen bir hadistir. Tirmizî rivâyet etmiştir.)*

3- Enes'den rivâyete göre; bir adam Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den kendisine bir binek vermesini istedi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Ben, seni dişi devenin yavrusuna bindireceğim." Adam: Ben dişi devenin yavrusunu ne yapayım?" diyince, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Develeri, dişi develerden başkası mı doğurur?" *(Hadisi Ebû Dâvûd ve Tirmizî sahih bir sened ile rivâyet etmişlerdir.)*

4- Enes'den rivâyete göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* kendisine: "Ey iki kulaklı" diye hitap etmiştir. *(Hadisi Tirmizî rivâyet etmiş, el-Elbânî hasen olduğunu belirtmiştir.)*

5- Yine Enes'den rivâyete göre çölden, adı Zâhir b. Haram olan bir kişi vardı. Bu Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e çölden hediyeler getirirdi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de çıkmak istedi mi ona gereği gibi azık verirdi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyururdu: Şüphesiz Zahir bizim

çöldeki adamımız[1]; bizler ise onun şehirden gerek duyduğu şeylerle donatanlarıyız." Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onu severdi. Çirkince birisi idi. Bir gün malını satarken Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* yanına gitti. O görmeksizin, onu arkasından kucaklayıverdi.

Zâhir b. Haram: Beni bırak, bu kim, dedi. Zâhir arkasına dönünce Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i gördü. Bu sefer Peygamberi tanıyınca sırtını Peygamberimiz'in göğsüne yapıştırmaya koyuldu.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* insanlara: "Bu köleyi kim satın alır?" dedi.

Zâhir b. Haram Allah Rasûlü'ne: "O zaman -Allah'a andolsun ki- beni satın alacak kimse bulamazsın." dedi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Fakat sen Allah nezdinde değersiz biri değilsin." Ya da: "Fakat sen Allah yanında değeri yüksek birisin." buyurdu. *(Hadisi Ahmed ve Tirmizî rivâyet etmiştir. Hafız İbn Hacer el-İsabe'de sahih olduğunu belirtmektedir.)*

Mizah (şaka) başkaları ile onları tahkir etmeden ve değerlerini eksiltmeden neşelenmektir. Yasak olan mizah (şaka) ise, yalan ihtiva eden, yahut aşırıya kaçan ve devamlı yapılandır. Çünkü bu şekildeki mizah, çokça güldürür ve kalbi katılaştırır, kinleri yeşertir, heybet ve vakarı alır gider.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Okuduğu (Başkalarına Ait) Şiirler

1- Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Biz ona şiiri öğretmedik. Ona yakışmaz da."* *(Yasin, 36/69)*

2- Şureyh'den şöyle dediği rivâyet edilmiştir: Âişe *radı-*

yallahu anha'ya dedim ki "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şiirden hiç örnek gösterdiği olur muydu?" Şöyle dedi: "O bazan İbn Revaha'nın şiirinden örnek olarak okurdu." (Aişe) dedi ki bazen şöyle derdi: "Ve senin azıklandırmadığın kimse sana haberler getirir." (Bu mısra Tarafe'nin muallakasındandır.)" *(Tirmizî rivâyet etmiştir. Hasen, sahih bir hadistir demiştir.)*

3- Ebû Hureyre dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Şairlerin söylediği en doğru söz Lebid'in şu sözleridir: "Şunu bilin ki Allah'ın dışındaki her bir şey bâtıldır." Umeyye b. Ebi's-Salt da neredeyse Müslüman olacaktı." *(Buhârî ve Müslim)*

Allah Rasûlü, bu sözünü onun şiirini dinledikten sonra söylemiştir.

4- Cundeb b. Süfyan el-Becelî dedi ki: Bir taş Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in parmağına isabet etti ve kanadı. Bunun üzerine şunları söyledi:

"Sen ancak kanayan bir parmaksın değil mi?
Bu çektiğin de Allah yolunda değil mi?"

(Bu beyit de İbn Revaha'ya aittir.) *(Buhârî ve Müslim)*

el-Berâ b. Âzib dedi ki: Bir adam kendisine: Ey Ebû Umare, siz Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i bırakıp kaçtınız mı? el-Berâ şöyle dedi: Hayır, Allah'a yemin ederim. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* geri dönüp kaçmadı. Ancak aceleye kapılan bazı kimseler geri kaçtılar. Hevazinliler de ok atışlarıyla onları karşıladılar. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ise katırı üzerinde; Ebû Sufyan b. el-Haris b. Abdu'l-Muttalib onun yularını tutmuşken şöyle diyordu: "Ben peygamberim yok bunda yalan. Benim Abdu'l-Muttalib'in oğlu olan." *(Buhârî ve Müslim)*

6- el-Berâ dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Hendek gününde toprak taşırdı. O kadar ki karnı tozlanmıştı. Bu arada şöyle diyordu:

"Allah'a andolsun hidâyet bulamazdık, Allah olmasaydı
Sadaka da vermez, namaz da kılmazdık

Üzerimize bir sükûnet indir Allah'ım,
Düşmanla karşılaştığımız vakit sebat ver ayaklarımıza

Müşrikler bize karşı haddi aştılar haksızlıkta
Çünkü onlar bizi bir fitneye düşürmek istediklerinde biz reddettik."

Rasûlullah son kelimeyi: "Ebeyna ebeynâ: Kabul etmedik, reddettik" diye uzatarak sesini yükseltiyordu. *(Buhârî ve Müslim)*

7- Enes dedi ki: Muhacirlerle Ensâr hendeği kazıyorlar, toprağı taşıyorlar ve bu arada şöyle diyorlardı:

"Bizleriz Muhammed'e bey'at eden
Cihad üzere, hayatta kaldıkça ebediyyen"

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de onlara cevap olarak şöyle diyordu:

"Allah'ım, hayat ancak âhiretteki hayattır
Artık sen de Ensârla muhacirlere mağfiret buyur." *(Buhârî ve Müslim)*

Hassan'ın, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e Övgüsü:

"Beyaz tenlidir üzerinde peygamberlik mührü vardır
Allah'tan, Bu, tanık olunandır, açıkça parlamakta ve tanıklık etmektedir.

O yüce ilah, peygamberin adını kendi adına katmıştır
Müezzin beş vakit namazda "eşhedu..." dediğinde.

Onu tazim etmek için kendi adından ona bir isim türetmiştir
Arş sahibi olan Mahmud'dur. bu ise Muhammed'dir.

O peygamber ki, ümitsizlik ve rasûllerin fetret döneminden sonra bize geldi.
O sırada putlara yeryüzünde ibadet ediliyordu.

O etrafı aydınlatan, doğruya ileten bir kandil oldu
Parlak Hind kılıcı gibi parıldıyordu

Bir ateşten korkuttu bizleri ve bir cennet müjdeledi
Bize İslâm'ı öğretti, Allah'a hamdederiz.

Sen, bütün varlıkların ilahısın, Rabbim'sin yaratıcımsın
Ve ben insanlar arasında hayatta kaldığım sürece buna dair şehâdet edeceğim

Ey insanların Rabbi, kim senden başka bir ilâha ibadet ederse
Sen onun söylediklerinden daha yüce ve daha şanlısın

Yaratan sensin, nimetler sendendir, bütün emir senindir
Senden biz hidâyet dileriz ve sana ibadet ederiz

***

Taybe'de Allah Rasûlünün bir kabri vardır ve aydınlık saçan bir yeri
Fakat eserler silinebilir ve onlardan iz kalmayabilir

Ben ise burada Rasûl'ün izini ve onun bıraktıklarını biliyorum
O, öyle bir kabirdedir ki, onu toprak ve lahd örtmüş bulunuyor.

Ben o Rasûl'ü kastediyorum ki, Allah onu üstün kılmıştır
Takva ve cömertlik ile bütün mahlukata.

Rasûl bizim aramızda, hak bizdedir, ona uyarız
Ta ölünceye kadar ve sınırsız bir yardıma mazharız."

(Hassan b. Sabit radıyallahu anh'ın Divanı'ndan)

Müslüman Erkeğin Giyimi Ahlâkı

1- Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Elbiseni temizle!" (el-Müddessir, 74/4)*

Su ile elbiseni yıka, kendini de günahlardan ve masiyetlerden temizle, demektir.

2- Ummu Seleme dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in en sevdiği elbise, kamîs diye bilinen elbise idi. *(Tirmizî rivâyet etmiş ve hasen olduğunu belirtmiştir.)*

Kamîs ise baldırların yarısına kadar uzanan uzunca bir elbisedir.

3- İbn Ömer'den rivâyete göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Kendisini beğenerek ve büyüklenerek elbisesini sürükleyen bir kimseye kıyamet gününde Allah nazar etmeyecektir." *(Buhârî ve Müslim)*

4- Ebû Hureyre dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: İzarın (belden aşağısını örten peştemal şeklindeki örtünün) ayak bileğinden aşağı olan kısmı ateştedir." *(Buhârî)*

5- İbn Ömer dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* sarık sardı mı onun bir parçasını (arkadan) omuzları arasına sarkıtırdı. *(Tirmizî rivâyet etmiş ve hasen olduğunu belirtmiştir.)*

6- Salim'in babasından rivâyetine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "İzar, kamis ve sarık sarkıtılabilir (fakat); bunlardan her kim bir parçasını büyüklenerek sürükleyecek olursa Allah kıyamet gününde ona bakmayacaktır." *(Ebû Dâvûd ve Nesâî rivâyet etmiş, el-Elbânî senedinin sahih olduğunu belirtmiştir.)*

7- Ebû Said el-Hudrî dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken dinledim: "Mü'minin elbisesi baldırlarının yarısına kadardır. Buradan ayak bileğine kadar olanda da bir mahzur yoktur; fakat bundan daha aşağı olan ateştedir." Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu sözlerini üç defa tekrarladı. (Sonra şöyle devam etti): "Allah kıyamet gününde büyüklenerek elbisesini sarkıtan kimseye bakmayacaktır." *(Hadisi Ebû Dâvûd ve İbn Mâce rivâyet etmiştir. el-Elbânî senedinin sahih olduğunu belirtmiştir.)*

8- Abdullah b. Ömer *radıyallahu anh* dedi ki: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gittim, elbisem bir parça sarkmış idi. 'Ey Abdullah' dedi. 'Elbiseni yukarı çek.' Ben de yukarı çektim. Sonra: 'Daha çek.' dedi, ben de daha çektim. Artık ondan bu yana hep buna dikkat ederim." Birisi: "Nereye kadar?" diye sordu. O da: "Baldırların yarısına kadar!" dedi. *(Müslim)*

9- Semura b. Cundub'tan rivâyete göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Beyaz elbiseler giyiniz. Çünkü onlar daha temiz ve daha hoştur. Ölülerinizi de onlarla kefenleyiniz." *(Ahmed ve başkaları rivâyet etmiş olup, senedi sahihtir.)*

10- Yine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Her kim dünyada üstün görünmek ve övünmek maksadıyla bir elbise giyerse, Yüce Allah kıyamet gününde ona bir zillet elbisesi giydirecektir." *(Hadisi Ahmed rivâyet etmiş olup, el-Elbânî hasen olduğunu belirtmiştir.)*

11- Yine Allah Rasûlü şöyle buyurmuştur: "Şu iki şeyden; israftan ve büyüklenmekten uzak kalabildiğin sürece istediğini yiyebilir, istediğini giyebilirsin." *(Buhârî)*

Yani yemekte ve giymekte israf ve büyüklenmekten uzak kal.

Sonuç

1- İmam Nevevî giyim ile alakalı hadisleri zikrettikten sonra özetle şunları söylemektedir: Elbisenin aşağı doğru sarkıtılması izar (belden aşağısını örten peştemal), kamis (baldırların yarısına kadar gelen uzun gömlek), sarık ve sevb (topuklara kadar yaklaşan entari) de söz konusu olur. Eğer büyüklenmek maksadıyla olursa bunun ayak bileğinden daha aşağıya sarkıtılması, indirilmesi caiz değildir. Eğer başka bir maksatla olursa mekruhtur. Müstehab olan baldırların yarısına kadar olmasıdır. Kerahet söz konusu olmaksızın cevaz ise topuklara kadar olmasıdır. Topuklardan aşağı inerse yasaklanmıştır.

2- İbn Hacer, Fethu'l-Bârî'de kendi görüşünü zikretmiş bulunmaktadır ki; bu da ayak biliğinden aşağı elbisenin sarkmasının caiz olmadığıdır. O şöyle diyor: Kadı Iyad, -kadınlar müstesna- erkekler hakkında bunun men olunduğu üzerinde icma bulunduğunu nakletmektedir. (Yani elbisenin ayak bileğinden daha aşağı uzatılması hakkında.)

Daha sonra İbn Hacer şunları söylemektedir: Hulasa erkekler için iki durum söz konusudur. Biri müstehablık hâli, o da izarın baldırların ortasına kadar gelmesidir. Diğeri cevaz hâli, bu da ayak bileğine kadar ulaşmasıdır.

Sözlerinden anlaşıldığına göre izarın -ki entari, şalvar

ve pantolon da onun gibidir- ayak bileğinden daha aşağıya uzatılması caiz değildir.

3- Abdullah b. Amr'dan rivâyete göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* onun üzerinde uspur ile boyanmış iki alt ve üst elbise gördü. "Bunlar kâfirlerin elbiselerindendir, bunları giyme." buyurdu. *(Müslim)*

Hadisten Anlaşıldığına Göre

1- Müslümanların kâfirlere has elbiseleri giyinmesi ve onların kılıklarına bürünmesi, "Her kim bir kavme benzemeye çalışırsa o da onlardandır." *(Sahih bir hadis olup, Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)* hadisi dolayısıyla caiz değildir.

İslâm topraklarının pekçok yerinde kâfirlere benzeyiş yaygınlık kazanmıştır. Kobey yahut Şarlston ve daha başka isimlerle anılan dar pantolonlar giymek gibi. İlim adamlarından birisinin dar pantolon giyinmeye dair soru soran bir gence: Bu haramdır, çünkü avretin şeklini ortaya çıkartır ve bu yolla kâfirlere benzemek söz konusudur, dediğini dinledim.

2- Başa bir şeyler giyinmeye gelince bu bütün ümmetlerin şiarlarındandır. Bazı Müslümanların onlara benzeyerek fötür şapka giydiğini görüyoruz. Bu askerlere emir olarak dayatılmış ve neticede bunlar kâfirlerin giydikleri şapkaları giymek zorunda bırakılmışlardır. Bunları bazı zenginler ve bazı işçiler de başı güneşten korumak gerekçesiyle giymektedirler. Bunlar, başlarını herhangi bir başlık, sarık ya da bir mendil ile örtecek olurlarsa başları için daha sağlıklı ve kâfirlere benzeme ihtimalinden daha uzak olur. Böyle bir benzeyiş artık o kadar yaygınlık kazandı ki; insanlar bunun şer'i

emirlere bir muhalefet olduğunun farkında dahi değildirler. İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciûn (Biz Allah'ınız Allah'a geri döneceğiz.) Elbiseleriyle, gelenekleriyle onlara benzemeye çalışırken kâfirlere karşı nasıl cihad edebiliriz? Hâlbuki bize düşen uçak ve tank yapmak, top yapmak ve buna benzer dinimizi ve toprağımızı savunmaya yarayacak araçların sanayii gibi faydalı hususlarda onları taklit etmektir.

Müslüman Hanımın Giyimi

1- Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Ey Peygamber! Zevcelerine, kızlarına ve mü'minlerin hanımlarına de ki: 'Cilbablarını üzerlerine giysinler.' Bu onların tanınıp, incitilmemeleri için daha uygundur. Allah bağışlayandır, merhamet buyurandır." (el-Ahzab, 33/59)*

2- Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* de buyuruyor ki: "Her kim büyüklenerek elbisesini sarkıtacak olursa Allah kıyamet gününde ona bakmayacaktır." Um Seleme: Peki hanımlar elbiselerinin eteklerini ne yapsınlar diye sordu. Şöyle buyurdu: "Bir karış gevşetirler." Um Seleme dedi ki: O takdirde ayakları açılır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "O takdirde bir arşın gevşetsinler, daha fazla da gevşetmesinler." *(Hadisi Tirmizî rivâyet etmiş olup, hasen, sahih bir hadistir, demiştir.)*

Ayet ve Hadisten Anlaşıldığına Göre:

1- Kadının elbisesinin enine geniş ve ayakları örtecek kadar uzun olması gerekir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in elbiselerini baldırlarının yarısına kadar kısaltmalarını emrettiği ve ayak biliğinden daha aşağıya sarkıtmamalarını is-

tediği, erkeklerin aksine olmalıdır. Çağımızda ise iş tersine döndü. Artık erkekler elbiselerini ayak bileğinden aşağısına uzatıyorlar ve cehenneme girmekle karşı karşıya gelmişler. Kadınlar ise diz kapaklarına ve daha yukarısına doğru elbiselerini kısaltıyorlar. Bu davranışlarıyla cennete girmekten mahrum olmaya maruz kalmışlardır. Nitekim Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şu buyruğuyla bunu böylece haber vermiştir: "Bir de giyinik çıplak; meyleden ve kendilerine meylettiren, başları yan yatmış deve hörgüçlerini andıran kadınlar vardır ki; bunlar cennete giremeyecekler, girmek şöyle dursun cennetin kokusunu bile almayacaklardır ve hâlbuki cennetin kokusu şu kadar şu kadar uzaklıktan alınır." *(Müslim)*

Hadisin anlamı şu ki, bacağını yahut bedeninin bir kısmını açan, yürüyüşünde yana kırıtan, başı deve hörgücü gibi yukarıda toplanmış olan kadınların cezaları cennetten mahrum olmak ve cehenneme girmektir.

2- Kadının ayağının dahi açılması caiz değilse, yüzünün açık olmaması öncelikle caiz değildir. Çünkü kadın yüzünden tanınır ve yüzünün açılmasındaki fitne daha çoktur. Ayrıca kadının yüzünü açması; kâfirleri ve yabancıları bir taklittir, onlara bir benzemedir. Hadiste de: "Kim bir topluma benzemeye çalışırsa, o da onlardandır." *(Sahih bir hadis olup, Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir)* denilmektedir.

Keşke biz denizaltılar yapmak ve buna benzer bize faydalı olacak icatlarda onları taklit etseydik. Fakat durumumuz şairin şu beyitinde ifade ettiği gibidir:

"Bâtılıyı taklid ettiler fakat hayasızlıkta
Onlar özle ilgilenecek yerde kabukla uğraştılar."

3- Sorumlu; baba, koca, erkek kardeş ve kadınlardan sorumlu her bir kişidir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurmuştur: "Hepiniz çobansınız ve hepiniz güttüğünden sorumludur." *(Buhârî ve Müslim)*

Altın ve Yüzük Takınmak

1- Enes *radıyallahu anh* dedi ki: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* gümüşten bir yüzük (aynı zamanda mühür demektir) edindi ve ona: "Muhammed Rasûlullah" ibaresini nakşetti. *(Buhârî ve Müslim)*

2- Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'dan rivâyete göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* altın yüzük kullanmayı yasaklamıştır. *(Buhârî ve Müslim)*

3- Abdullah b. Abbas'dan rivâyete göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir adamın elinde altın bir yüzük gördü, onu çıkarıp attı ve şöyle dedi:

"Sizden herhangi bir kimse kor bir ateşi alıp da eline koyar mı?"

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* gittikten sonra adama: "Yüzüğünü al da ondan (bir şekilde) yararlan." denildi.

O, şu cevabı verdi: "Allah'a yemin ederim ki, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* onu atmışken ebediyyen almam." *(Müslim)*

4- Ali b. Ebi Talib'den şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bana yüzüğümü şuna yahut bunun yanındaki parmağa giymemi yasakladı." dedi ve orta parmak ile onun yanındaki işaret parmağına işaret etti. *(Müslim)*

Nesâî'nin rivâyetinde de şöyle denilmektedir: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şehâdet parmağı ile orta parmağa yüzük takmamı yasakladı."

5- Yine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Allah'a ve âhiret gününe iman eden bir kimse ipek giyinmesin, altın takmasın." *(Hadisi Hakim rivâyet etmiş olup, sahih olduğunu belirtmiş, bu hususta Zehebî de ona muvafakat etmiştir.)*

6- Yine Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* altın ve ipek hakkında şöyle buyurmuştur: "Bu ikisi ümmetimin erkeklerine haram, onların dişilerine helâldir." *(Hadisi Ebû Dâvûd ve Nesâî rivâyet etmiş olup, el-Elbânî bu hadise tanıklık eden diğer hadislere istinaden sahih olduğunu belirtmiştir.)*

İpekten maksat, ipek böceğinden çıkartılan aslî ipektir. Şu anda var olan sunî ipek değildir.

7- Abdullah b. Ömer'den rivâyete göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ashâbından birisinin üzerinde altından bir yüzük gördü, ondan yüz çevirdi. Daha sonra adam demirden bir yüzük edindi. Rasûlullah şöyle buyurdu: "Bu bir şerdir, bu cehennemliklerin süsüdür." Adam onu da attı ve bu sefer gümüşten bir yüzük edindi, Rasûlullah buna ses çıkarmadı. *(Hadisi Ahmed rivâyet etmiş olup, el-Elbânî bu hadisin diğer tanıklarına dayanarak Âdâbu'z-Zifâf adlı eserinde sahih olduğunu belirtmektedir.)*

8- Yine Allah Rasûlü şöyle buyurmuştur: "Ümmetimden her kim altın takınır ve takındığı hâlde ölürse Allah da onu cennetteki altından mahrum eder." *(Ahmed sahih bir senedle rivâyet etmiştir.)*

Hadislerden Çıkan Bazı Sonuçlar

1- Altın erkeklere haram, kadınlara helâldir. Müslüman ise Allah'ın ve Rasûlü'nün emirlerine teslimiyet gösterendir.

2- Nişan yüzüğü diye bilinen evlenmek maksadıyla takılan yüzükte günahlardan olup haramdır. Çünkü bu dinin emirlerine muhalif bir harekettir. Böyle yapan nişan yüzüğü bid'atini ortaya çıkaran Hristiyanları ve kâfirleri taklit etmiş olur. Her kim bir kavme benzemeye çalışırsa da onlardan olur. Ayrıca altın yüzük takmak ile kadınlara benzeme söz konusudur. Hadiste ise: "Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* erkeklerden kadınlara benzeyenleri lanetlemiştir." *(Buhârî)* buyurmuştur.

3- Erkeklere, kâfirlere benzemekten uzak kalmak için "nişan yüzüğü" adı altında olmamak şartıyla, gümüş yüzük kullanmak mübahtır.

Elbisede Ziynet

1- Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Elbiseni temizle." (el-Müddessir, 74/4)*

İbn Kesîr, bu âyetin tefsirinde özetle şunları söylemektedir: "Elbiselerini yıka, kendini de günahlardan, masiyetlerden ve başka kötülüklerden temizle!"

2- Yine Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Ey âdemoğulları! Her mescidde ziynetinizi alın. Yiyin, için, israf etmeyin. Çünkü o israf edenleri sevmez." (el-A'raf, 7/31)*

İbn Kesîr bu âyetin tefsirinde şunları söylemektedir: "İbn Abbas'tan şöyle dediği rivâyet edilmiştir: Bazı erkek-

ler Beytullah'ı çıplak olarak tavaf ederlerdi. Allah onlara ziynetlerini takınmalarını emretti. Ziynetten kasıt elbisedir. Elbise de güzel dokunmuş elbiselerden ve benzerlerinden avreti ve onun dışında kalan yerleri örten şeylerdir. Bu buyrukla onlara her mescidde ziynetlerini takınmaları emrolundu."

Daha sonra İbn Kesîr şunları söylemektedir:

"Bu âyet-i kerime ve bu anlamda sünnette varid olmuş buyruklar dolayısı ile namaz kılınacağı vakit süslenmek müstehabtır. Özellikle cuma ve bayram günleri bu böyledir. Aynı şekilde koku sürünmek de böyledir. Çünkü o da ziynetten sayılır. Misvak kullanmak da böyledir, çünkü o da bu ziyneti tamamlayıcıdır. En faziletli elbiselerden birisi de beyaz renkli olanlardır."

3- Yine Allah Rasûlü şöyle buyurmuştur: "Beyaz elbiseleri giyininiz, çünkü onlar daha temiz ve daha hoştur. Ölülerinizi de onlarla kefenleyiniz." *(Ahmed ve başkaları rivâyet etmiştir. Muhaddislerce senedi sahihtir.)*

4- el-Berâ b. Âzib'den dedi ki: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ne uzun, ne kısa boylu idi. Onu kırmızı bir elbise giyinmişken gördüm, ondan daha güzel hiçbir şey görmedim." *(Buhârî ve Müslim)*

5- Yine Allah Rasûlü şöyle buyurmuştur: "Kalbinde bir zerre ağırlığı kadar kibir namına bir şey bulunan cennete girmez." Bir adam dedi ki: Kişi elbisesinin güzel, ayakkabısının güzel olmasını arzu eder. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Şüphesiz Allah güzeldir, güzeli sever. Kibir ise hakka karşı direnmek ve insanları hakir görmektir." *(Müslim)*

6- Ebû'l-Ahvas'ın rivâyetine göre babası, şöyle demiştir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına üzerimde adi bir elbise olduğu hâlde gittim. Allah Rasûlü: "Malın var mı?" diye sordu. Ben: "Evet," dedim.

Allah Rasûlü: "Hangi türden malların var?" diye sordu.

Ben: "Deve, inek, koyun, at, köle türlerinin hepsinden var." dedim.

Allah Rasûlü: "Allah sana bir mal vermişse onun nimetinin, lütuf ve kereminin izleri senin üzerinde görülsün." *(Hadisi Ahmed rivâyet etmiş olup, Camiu'l-Usul'deki notta da belirtildiği üzere senedi sahihtir.)*

7- Yine Allah Rasûlü şöyle buyurmuştur: "Allah kime bir nimet ihsan etmiş ise şüphesiz Allah o nimetinin eserini kulunun üzerinde görmeyi sever." *(Hadisi Ahmed rivâyet etmiştir. el-Elbânî Mişkatu'l-Mesabih'de sahih olduğunu belirtmektedir.)*

Namaz ve İnsanlar İçin Ziynet

1- Allah Rasûlü buyurdu ki: "Sizden herhangi bir kimse ya da sizler bulabilseniz, iş kıyafetleri dışında cuma gününe has altlı üstlü iki elbise edinmesinin ne zararı var!" *(Hadisi Ebû Dâvûd rivâyet etmiş olup, Camiu'l-Usul'ün muhakkiki senedi sahihtir demiştir.)*

2- Câbir *radıyallahu anh* dedi ki: Enmaroğulları Gazvesi'nde Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte gazaya çıktık. Ben bir ağacın altında bulunuyorken ansızın Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i gördüm.

Ben: "Ey Allah'ın Rasûlü gölgeye buyur." dedim.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* gölgeye geldi, selam ve-

rdi ve bineğinden indi. Küçük acur taneleri getirdim ve onları Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in önüne koydum.

Allah Rasûlü: "Bunu nerden buldunuz?" diye sordu.

Ben: "Medine'den çıkarken beraberimizde aldık." dedim.

Benim bir çobanım ortaya çıktı Üzerinde oldukça yıpranmış iki elbise olduğu görülüyordu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ona baktı ve şöyle derdi: "Bunun bunlardan başka elbiseleri yok mu?"

Ben: Var, onun kendisine giysin diye verdiğim, heybede iki elbisesi daha var.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Onu çağır ve o elbiselerini giyinsin." buyurdu.

Çoban geldi ve iki elbiseyi (altlı üstlü) giyindi ve gitti.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Allah boynunu vurasıca niye böyle yapıyordu ki? Böylesi daha hayırlı değil mi?"

Çoban Allah Rasûlü'nün sözlerini duydu. Çoban bunu hayra yorarak: "Allah yolunda ey Allah'ın Rasûlü." dedi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de: "(Evet) Allah'ın yolunda!" buyurdu.

Ve adam gerçekten Allah cihâd ederken öldürülür. *(Hadisi İmam Mâlik ve Hakim rivâyet etmiştir. Camiu'l-Usul'ün muhakkıkı, senedi hasendir demiştir.)*

Temizlik İslâm'dandır

1- Câbir b. Abdullah dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* evimizde bizi ziyarete geldi. Saçı dağınık ve kirlenmiş

birisini gördü. Şöyle buyurdu: "Bu, saçını düzelteceği bir şey (bir tarak) bulamadı mı?" Bir başka adam gördü. Onun da üzerinde kirli elbiseler vardı. Şöyle buyurdu: "Bu elbisesini yıkayacak bir su bulamadı mı?" *(Hadisi Ahmed ve başkaları rivâyet etmiş olup, Hakim sahih olduğunu belirtmiş, Zehebî de bu hususta ona muvafakat etmiştir.)*

2- Yine Allah Rasûlü şöyle buyurmuştur: "Her kimin saçı varsa ona gereken itinayı göstersin." *(Hadisi Ebû Dâvûd rivâyet etmiş olup, Hafız İbn Hacer Fethu'l-Bârî'de hasen olduğunu belirtmiştir.)*

3- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "On şey fıtrattandır: Bıyıkları kesmek, sakalı koyvermek, misvak kullanmak, suyu istinşak etmek (burna çekmek), tırnakları kesmek, parmak boğumlarını yıkamak, koltuk altını yolmak, etek traşı olmak, su ile istinca (tuvalet temizliği) yapmak ve mazmaza (ağzı çalkalamak)." *(Müslim)*

4- Yine Allah Rasûlü şöyle buyurmuştur: "Beş şey fıtrattandır: Sünnet olmak, etek traşı yapmak, tırnakları kesmek, koltuk altlarını yolmak ve bıyıkları kesmek." *(Buhârî ve Müslim)*

5- Allah Rasûlü buyurdu ki: "Eğer ümmetime -ya da insanlara- zorluk vermeyeceğimi bilseydim, onlara her namaza duracakları vakit misvak kullanmalarını emrederdim." *(Buhârî ve Müslim)*

6- Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Misvak ağzın temizleyicisi, Rabb'in rızasını da kazanmaya sebebtir." *(Nesâî ve başkaları rivâyet etmiş olup, Nevevî ve başkaları da sahih olduğunu belirtmişlerdir.)*

Bazı İslâmî Âdâblar

1- Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

"Bir selâm ile selâmlandığınızda siz de ondan daha güzeli ile selâmı alın veya aynısıyla karşılık verin." (en-Nisa, 4/86)

2- Allah Rasûlü (salât ve selâm ona) buyurdu ki: "İnsanlar arasında Allah'a en yakın olan kişi onlara önce selâm verendir." *(Ebû Dâvûd, Ahmed rivâyet etmiş olup, senedi sahihtir.)*

3- Abdullah b. Amr'dan rivâyete göre bir adam Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e: İslâm'ın hangi daha ameli hayırlıdır diye sordu. Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Yemek yedirirsin, tanıdığın ve tanımadığın kimselere selâm verirsin." *(Buhârî ve Müslim)*

4- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Nefsim elinde olana yemin ederim ki, iman etmedikçe cennete giremeyeceksiniz. Birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olamazsınız. Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir hususu size göstereyim mi? Aranızda selâmı yayınız." *(Müslim)*

5- Yine Allah Rasûlü şöyle buyurmuştur: "Binekli yürüyene, yürüyen oturana, az sayıdakiler çok sayıdakilere selâm verir." *(Buhârî ve Müslim)*

6- Enes'den şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir kaç çocuğun yanından geçti de onlara selam verdi." *(Buhârî ve Müslim)*

7- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Kitap ehli size selam verecek olurlarsa siz de: "Ve aleykum" diyiniz." *(Buhârî ve Müslim)*

8- İmran b. Husayn'dan rivâyete göre bir adam Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelerek: "es-Selâmu aleykum" dedi. Onun selamını aldı, sonra adam oturdu. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*: "On" buyurdu. Bir başkası geldi. O da: "es-Selamu aleykum verahmetullah" dedi. Yine onun selâmını aldı oturdu. Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Yirmi" dedi. Daha sonra bir başkası geldi ve: "es-Selamu aleykum ve rahmetullahi ve berekâtuhû" dedi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onun da selamını aldı ve adam oturdu, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Otuz" dedi. (Bunlarla kasıt hasenelerin sayılarını belirtmektir.) *(Tirmizî ve Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir. el-Elbânî ve başkaları hasen olduğunu belirtmişlerdir.)*

9- Yine Allah Rasûlü şöyle buyurmuştur: "Bir eve girdiğiniz vakit, o ev halkına selam veriniz. Çıkıp gittiğiniz takdirde o ev halkına da selâm ile vedalaşınız." *(Hadisi Beyhâkî rivâyet etmiş olup, el-Elbânî Mişkatu'l-Mesabih'de hasen olduğunu belirtmiştir.)*

10- Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Evladım sen ailenin yanına girdiğin vakit selam ver. Bu hem senin için, hem de aile halkın için bereket olur." *(Hadisi Tirmizî rivâyet etmiş olup, el-Elbânî, Mişkâtu'l-Mesabih'de diğer rivâyet yolları da gözönünde bulundurularak hasendir, demiştir.)*

11- Yine Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Selamdan önce söze başlayan kimseye siz cevap vermeyiniz." *(el-Hilye'de rivâyet edilmiş olup, el-Elbânî Silsile'de hasen olduğunu belirtmiştir.)*

12- Yine Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Sizden herhangi bir kimse kardeşiyle karşılaştığı takdirde ona selam versin. Aralarında bir ağaç yahut bir duvar ya da bir taş engel olur, sonra onunla karşılaşırsa

yine ona selam versin." *(Hadisi Ebû Dâvûd rivâyet etmiş olup, el-Elbânî: Senedi sahihtir, demiştir.)*

13- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Bir topluluk yolda gittikleri takdirde onlardan birilerinin selam vermesi yeterli olduğu gibi, oturan bir topluluk arasından bir kişinin selamı alması da yeterlidir." *(Hadisi Ebû Dâvûd rivâyet etmiş olup, el-Elbânî: Senedi hasendir demiştir.)*

14- Câbir'den rivâyete göre o şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir ihtiyacı görmek üzere beni gönderdi. Sonra o yolda giderken ben ona yetiştim (ravilerden Kuteybe: Namaz kılarken demiştir) ve ben ona selam verdim, bana işaret etti. İşini bitirince beni çağırdı ve şöyle dedi: "Az önce sen bana selam verirken ben namaz kılıyordum." *(Müslim)* O sırada yüzünü doğuya doğru çevirmiş idi. (Yani bineği doğuya dönmüştü.)

15- İbn Ömer'den dedi ki: Bilal'e; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i namaz kılmakta iken başkaları selâm verdikleri takdirde selamlarını nasıl alıyordu, diye sordum. Bilal: Şöyle yapardı dedi ve elini yaydı. *(Ebû Dâvûd ve Tirmizî rivâyet etmiş olup, Tirmizî sahih olduğunu belirtmiştir.)*

Hadis herhangi bir kimse eğer namaz kılan birisine selam verecek olursa, ona söz söylemeden işaret ile selam vereceğine delildir.

Kur'ân okuyan, zikreden ve ders verene de selâm vermek buna göre öncelikle caizdir.

Öngörülen Tokalaşmadır, Öpüşmek Değil

1- Ebû'l-Hattab Katade dedi ki: "Enes'e Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashâbı tokalaşıyor muydu?" diye sordum. O: "Evet." dedi. *(Buhârî)*

2- Allah Rasûlü buyurdu ki: "İki Müslüman karşılaşır da tokalaşırlarsa mutlaka ayrılmadan önce onlara mağfiret olunur." *(Ebû Dâvûd ve başkaları rivâyet etmiş olup, Riyazu's-Salihin muhakkıkinin de belirttiği üzere diğer şahitleri ile hasen bir hadistir.)*

3- Allah Rasûlü buyurdu ki: "Yarın sizlere, size göre kalpleri İslâma karşı daha ince birtakım kimseler geleceklerdir." (Peygamber Yemenlileri kastediyordu.) Eş'ariler geldiler, aralarında Ebû Musa el-Eş'ari de vardı. Medine'ye yaklaştıklarında recez vezninde şunları söylemeye başladılar:

"Yarın sevdiklerimizle kavuşacağız;

Muhammed'e ve onun ashâbına"

Medine'ye geldiklerinde toka yaptılar. Onlar ilk tokalaşan kimseler oldular. *(Ahmed rivâyet etmiş olup, el-Münziri, senedi Müslim'in şartına göre sahihtir demiştir.)*

4- Yine Allah Rasûlü buyurdu ki: "Mü'min mü'min ile karşılaşır, ona selam verir, elini tutar, onunla tokalaşırsa her ikisinin de günahları ağacın yapraklarının savrulduğu gibi savrulur, dökülür." *(Münziri, et-Terğib'de rivâyet etmiş ve ben ravileri arasında cerh edilmiş birisi olduğunu bilmiyorum demiştir.)*

5- Enes *radıyallahu anh* dedi ki: Bir adam: "Ey Allah'ın Rasûlü, bizden herhangi bir kimse kardeşi veya arkadaşı ile karşılaşırsa onun önünde eğilsin mi? diye sordu.

Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Hayır" buyurdu. "Peki onunla kucaklaşıp öpüşür mü?" diye sordu. Peygam-

ber *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Hayır" buyurdu. Adam: "Peki elinden yakalayıp onunla tokalaşsın mı? diye sordu. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Evet" buyurdu. *(Hadisi Tirmizî rivâyet etmiştir. Hasen bir hadistir, demiştir. Riyazu's-Salihin muhakkıki de bu hususta ona muvâfakat etmiştir.)*

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashâbı yolculuktan geldikleri vakit birbirleriyle kucaklaşırlardı.

Elin öpülmesi meselesine gelince, bu hususta pekçok hadis ve ashâba dair rivâyetler vardır. Bunların toplamı bu işin Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sabit olduğuna delildir. Bu nedenle eğer mütekebbir bir eda ile elini uzatmıyor ve bu teberrüken yapılmıyor ise, el öpmek adet olmayacaksa, musafaha da büsbütün ihmal edilmeyecek ve öpülen el alna konulmayacak olursa, alim bir kimsenin elini öpmenin caiz olduğunu görüyoruz. *(el-Elbânî, Silsiletu'l-Ahadisi's-Sahiha'dan kısaltarak nakledilmiştir.)*

"Kadınlarla Tokalaşmam"

1- Allah Rasûlü buyurdu ki: "Ben şüphesiz kadınlarla tokalaşmam. Benim yüz kadına bir söz söylemem tek bir kadına söz söylemem gibidir." *(Hadisi Tirmizî rivâyet etmiş olup, hasen, sahihtir demiştir.)*

2- Âişe *radıyallahu anhâ* dedi ki: "Hayır Allah'a yemin ederim onun eli bey'atleştiği vakit asla bir kadına dokunmadı. Onlarla bey'atleşmesi ancak; ben seninle şu husus üzerine bey'atleştim, sözünü söylemek ile gerçekleşiyordu."

3- Yine Allah Rasûlü şöyle buyurmuştur: "Sizden herhangi birinizin başına demirden bir şiş sokulması, kendi-

sine helal olmayan bir kadına dokunmasından daha hayırlıdır." *(Hadisi Taberânî rivâyet etmiştir. el-Elbânî Silsiletu'l-Ahadîsi's-Sahiha'da sahih olduğunu belirtmiştir.)*

Hapşırma ve Esneme Âdâbı

1- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Muhakkak Allah hapşırmayı sever, fakat esnemekten hoşlanmaz. Sizden herhangi bir kimse hapşırır ve Allah'a hamdederse onu duyan her bir Müslümanın ona "yerhamukellah" demek görevidir. Esnemeye gelince o şeytandandır. Sizden herhangi bir kimsenin esneyeceği gelirse gücü yettiğince onu geri çevirsin. Çünkü şeytan sizden esneyen bir kimseye güler." *(Buhârî)*

Müslim'in bir rivâyetinde ise şöyle denilmektedir: "Sizden herhangi bir kimse "ha ha" dedi mi şeytan ona güler."

2- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Sizden herhangi bir kimse hapşırırsa 'elhamdulillah' desin. Kardeşi ya da arkadaşı da ona: 'Yerhamukellah' desin. Ona "yerhamukellah" dedi mi (hapşıran): 'Yehdikumullahu ve yuslihu bâlekum (Allah size de hidâyet versin ve hâlinizi ıslah etsin)' desin." *(Buhârî)*

3- Yine Allah Rasûlü buyurdu ki: "Sizden herhangi bir kimse hapşırır da Allah'a hamdederse siz de ona 'yerhamukellah' diyiniz. Eğer Allah'a hamdetmezse ona 'yerhamukellah' demeyiniz." *(Müslim)*

4- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Sizden herhangi bir kimse esnediği takdirde eliyle ağzını kapatsın. Çünkü şeytan girer." *(Müslim)*

5- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hapşırdı mı eliyle ya da elbisesiyle yüzünü kapatır ve böylelikle sesini alçaltırdı. *(Hadisi Tirmizî rivâyet etmiş, hasen, sahih bir hadistir demiştir.)*

6- Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Hapşırana üç defa 'yerhamukellah' de. Eğer daha fazla hapşırırsa yine ona 'yerhamukellah' de, istersen de deme." *(Ebû Dâvûd ve Tirmizî rivâyet etmiş olup, el-Elbânî: Hasen li gayrihi bir hadistir demiştir.)*

7- Nâfi'den rivâyete göre bir adam İbn Ömer'in yanında hapşırdı. 'Elhamdulillah ve's-selamu alâ Rasûlillah (Allah'a hamd Rasûlullah'a selâm olsun)' dedi. İbn Ömer dedi ki: "Ben de Elhamdulillah ve's-selamu alâ Rasûlillah (Allah'a hamd Rasûlullah'a selâm olsun)" derim, fakat böyle değil, Rasûlullah bize sadece "Elhamdulillah alâ külli hâl (Her durumda Allah'a hamdolsun) dememizi öğretti (ve's-selamu alâ Rasûlillah desin, demedi)." *(Hadisi Tirmizî rivâyet etmiş, el-Elbânî hasen bir hadistir demiştir.)*

Bu hadis bize Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in öğrettiklerine bağlı kalmanın daha uygun olduğunu ifade etmektedir.

"*Ağarmış Saçların Rengini Değiştirin; Fakat Siyahtan Kaçının*"

1- Yüce Allah buyurdu ki: *"Hem Peygamber size ne verdi ise onu alın, neyi yasak etti ise de sakının."* *(el-Haşr, 59/7)*

2- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Bıyıkları kesiniz, sakalları bırakınız ve mecusilere muhalefet ediniz." *(Müslim)*

3- Yine Allah Rasûlü buyurdu ki: "Yahudilerle, Hıris-

tiyanlar (saçlarını) boyamazlar. Siz onlara muhalefet ediniz." *(Buhârî)*

4- Câbir *radıyallahu anh* dedi ki: Mekke'nin fethi günü Ebû Kuhâfe (Ebû Bekir *radıyallahu anh*'ın babası) getirildi. Sakalı, başı beyaz kır çiçeklerini andırıyordu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Bunu bir şeylerle değiştiriniz, fakat siyahla boyamaktan kaçınınız." *(Müslim)*

5- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Âhir zamanda bir topluluk bulunacak ki onlar bu siyah renkle (saç sakallarını) -güvercinlerin kursağı gibi- simsiyah boyayacaklar. Onlar cennetin kokusunu almayacaklardır." (Yani cennete ilk girenlerle birlikte olmayacaklardır.) *(Hadisi Ebû Dâvûd ve Nesâî rivâyet etmiş, el-Elbânî Mişkatu'l-Mesabih'de sahih olduğunu belirtmektedir.)*

6- İbn Ömer'den rivâyete göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* köseleden yapılmış nalınlar giyer, sakalını alaçehre ve zaferan ile sarıya boyardı. İbn Ömer de bunu yapardı. *(Nesâî rivâyet etmiş, el-Elbânî, Mişkâtu'l-Mesabih'de sahih olduğunu belirtmiştir.)*

7- İbn Abbas dedi ki: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanında, kına ile (saçını sakalını) boyamış bir adam geçti. Allah Rasûlü: "Bu ne kadar da güzel" buyurdu. Daha sonra kına ve ketem ile (saçını sakalını) boyamış bir başka kişi geçti. Bu sefer: "Bu ötekinden daha güzel" dedi. Daha sonra sarıya boyamış bir başka kişi geçti. Bu sefer: "Bu, bunların hepsinden daha güzel" buyurdu. *(Hadisi Ebû Dâvûd rivâyet etmiş, el-Elbânî Mişkatu'l-Mesabih'de, senedi ceyyiddir, demiştir.)*

8- Yine Allah Rasûlü buyurdu ki: "Ağarmış saçların renklerini değiştirin ve Yahudilere benzemeyin." *(Hadisi Nesâî rivâyet etmiş olup, Camiu'l-Usul'ün muhakkıki şahidleri sebebiyle sahih bir hadistir, demiştir.)*

9- Osman b. Abdullah b. Mevhib dedi ki: Um Seleme'nin yanına girdim. Bize Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in saçlarından kına yakılmış saçlar gösterdi. Bir başka rivâyette şöyle denilmektedir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hanımı Um Seleme kendisine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in saçını kırmızıya boyanmış rengiyle gösterdi. *(Buhârî)*

10- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Ensardan sakalları ağarmış, yaşlı birtakım kimselerin yanından geçti ve şöyle buyurdu: "Ey Ensar topluluğu, sakallarınızı kırmızıya ya da sarıya boyayınız ve kitap ehline muhalefet ediniz." *(Hadisi Ahmed rivâyet etmiş olup, Hafız İbn Hacer, Fethu'l-Bârî'de hasen olduğunu belirtmiştir.)*

11- İmam Ahmed -Allah'ın rahmeti üzerine olsun-'den nakledildiğine göre bu şekilde boyamak vaciptir. Yine ondan gelen rivâyete göre bir defa dahi olsa vaciptir. Ondan gelen bir diğer rivâyete göre o: "Herhangi bir kimsenin boyamayı terketmesini ve böylece kitap ehline benzemesini hoş görmüyorum." demiştir. Siyaha boyamak noktasında ondan, şafiilerden geldiği gibi iki rivâyet gelmiştir. Meşhur rivâyete göre mekruhtur, haram olduğu da söylenmiştir. Bu yolla tedlis yapan (yani aldatan) kimse için ise, böyle siyaha boyamanın yasak olduğu daha da pekişir. *(Bu görüşleri İbn Hacer, Fethu'l-Bârî, X, 335'de zikretmiş bulunmaktadır.)*

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e Karşı Görevimiz

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in birtakım hakları ve ona karşı birtakım görevler vardır. Müslüman kimse bunları yerine getirecek olursa Allah nezdinde bunun faydasını görür ve Yüce Allah Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şefaatini na-

sip ederek onu mutlu eder. Onun Havzı'na varmakla ona lütufta bulunur. Havzı'nın Kevser suyundan ona içirir.

1- Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'i canımızdan, eşimizden, mal ve çocuklarımızdan daha çok sevmek.

2- Yalnızca Yüce Allah'a davet etmek, sadece ondan yardım dilemek, doğruluk, emanet, güzel ahlâk ve buna benzer Kur'ân-ı Kerim'de ve sahih hadislerde gelen bütün emirlerinde ona itaat etmek.

3- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sakındırdığı şirkten sakındırmak. Şirk; ibadeti Allah'tan başkasına yapmaktır. Peygamberlere ve velilere dua etmek, onlardan imdada gelmelerini, yardıma koşmalarını istemek gibi. Allah Rasûlü şöyle buyurmuştur: "Her kim Allah'tan başkasına dua ederek, Allah'a ortak koştuğu hâlde ölürse cehennem ateşine girer." *(Buhârî)*

4- Kur'ân'ın ve Allah Rasûlünün haber verdiği sıfatlara iman etmek. Allah'ın Arşı üstünde olduğuna inanmak gibi. Bu da Yüce Allah'ın: *"O (zatıyla ve sıfatlarıyla) en yüksek Rabbinin ismini tesbih et."* *(el-Ala, 87/1)* buyruğu ile Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in: "Şüphesiz Allah kitapta şöyle yazdı: Rahmetim gazabımı geçmiştir. O kitap, onun yanında Arşın üzerindedir." *(Buhârî ve Müslim)* gibi buyrukların tahkikidir.

Yüce Allah'ın işitmesiyle, görmesiyle ve ilmiyle kullarıyla birlikte olduğuna inanmak da bu kabildendir. Çünkü Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Buyurdu ki: 'Korkmayın. Çünkü ben sizinle beraberim. İşitir ve görürüm."* *(Taha, 20/46)*

5- Müslümanların bir görevi de o şerefli Peygamber, doğduğu ve onu peygamber olarak gönderdiği için Yüce

Allah'a şükretmektir. Onun sünnetine sımsıkı sarılmaktır. Pazartesi günleri oruç tutmak da bu görevlerdendir. Çünkü bu günde oruç tutmaya dair ona sorulan soruya şöyle cevap vermiştir: "Bu benim doğduğum gündür. O günde peygamber olarak gönderildim ve (Kur'ân) o günde üzerime indirildi." *(Müslim)*

6- Sonrakilerin ihdas ettikleri Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in doğum günü dolayısıyla toplanmaya (mevlide) gelince Allah Rasûlü, ashâb-ı kiram ve tabiin böyle bir işi bilmiyorlardı. Eğer böyle bir toplantı tertiplemekte (ihtifal) bir hayır bulunsaydı onlar bizden önce bu işi yaparlardı. Allah Rasûlü de bizi bu işi yapmaya irşad ederdi. Nitekim bundan önceki hadiste belirtildiği üzere doğum günü olan pazartesi günü oruç tutmayı bize gösterdiği gibi. Ayrıca şunu belirtelim ki, Allah Rasûlü aynı zamanda pazartesi günü de vefat etmiştir. Dolayısıyla bugünde sevinmek onun ölümüne üzülmekten daha öncelikli bir iş de görülmemelidir.

7- Bu gibi toplantılara harcanan mallar, eğer Allah Rasûlünün şemailini, sîretini, ahlâkını, edebini, alçakgönüllülüğünü, mucizelerini, hadislerini, risaletinin başlangıcını teşkil eden tevhîde davetini ve diğer faydalı hususları açıklamak için harcansaydı, eğer Müslümanlar bunu bu şekilde yapsalardı, elbette Yüce Allah da Rasûlü'ne yardım ettiği gibi Müslümanlara da yardım ve zafer verirdi.

8- Allah Rasûlü'nü gerçek manada seven bir kimse için önemli olan onun emirlerine uymak, sünneti gereğince amel etmek, Kur'ân'ına göre hüküm vermek ve ona çokça salât ve selam getirmektir.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Ahlâkıyla Bezenmek

Eğer gerçekten Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i seven bir kimse iseniz onun ahlâkı ile ahlâklanınız.

1- Çirkin ve hayasızca söz ve davranışları terk etmeli. Bu ise çirkin ve kötü olan her türlü söz veya ameli kapsar.

2- Sesi alçaltmalı, konuşurken sesi fazla yükseltmemelidir. Özellikle çarşı pazar, mescid, toplantı ve buna benzer yerlerde -eğer hatib ya da vaiz değil ise- yüksek sesle konuşmamak gerekir.

3- Herhangi bir kimseden gelen bir kötülüğe iyilikle karşılık vererek onu bertaraf etmelidir. Kötülük yapanı affetmek ve onu sorgulamamakla, onu cezalandırmamak suretiyle ve ondan darılmamakla, onu bağışlamakla gerçekleşir.

4- Hizmetçileri yahut arkadaşlarımızı, çocuklarımızı, öğrencilerimizi, eşimizi hizmette kusur ettikleri takdirde azarlamayı ve onlara sitem etmeyi terk etmek.

5- Görevi eksiksiz yapmak, başkasının hakkını eksik vermemek; ta ki onu niye bu işi yaptın yahut niye böyle yapmadın diyerek bizi kınamak ya da sitem etmek zorunda bırakmayalım.

6- İstisnalar dışında gülmeyi terketmek gerekir. Genelde gülmemiz gülümseme şeklinde olsun.

7- Zayıf, yoksul ve kadınların ihtiyaçlarını görmekte gecikmeyelim. Büyüklenmeden ve çekinmeden onlarla birlikte yürüyebilelim.

8- Hanıma ev işlerinde yardımcı olmak. İsterse bu bir koyunu sağmak yahut bir yemek pişirmek veya başka bir yolla olsun.

9- En güzel elbiseleri giyinmek; bilhassa namaz, bayram ve toplantılarda buna dikkat etmek.

10- Büyüklenmeksizin yerde yemek yemek, bulduğu yemeği yemek ve az yemek ile yetinmek.

11- Yeri kazmak, toprak taşımak suretiyle dahi olsa çalışanlarla ortak hareket etmek, onlarla birlikte çalışmak ve büyüklenmediğini ortaya koymak için bu işten memnun olduğunu ortaya koymak.

12- Haddi aşan ve mübalağaya kaçan övgülere razı olmamak. Kul için sabit olan ve onun sahip olduğu hak, fazilet ve hayır sıfatları ile yetinmek.

13- Çirkin ve katı sözler ve hayasızca ifadeler -şaka yollu dahi olsa- söylememek.

14- Kötü bir söz söylememek ve kötü iş yapmamak.

15- Kardeşlerimizden hiçbir kimseye hoş olmayan bir şekilde karşılık vermemek.

16- Güzel konuşmak ve tatlı sözler söylemek.[2]

17- Çok şaka yapmamak ve sadece doğruyu söylemek.

18- İnsanlara ve hayvanlara merhamet ederek Yüce Allah'ın rahmetine nâil olmaya çalışmak.

19- Cimrilikten uzak durmak. Çünkü Allah da insanlar da cimriliği sevmezler.

20- Erken uyumak ve ibadet, çalışmak ve gayret göstermek için uyanmak.

21- Mescidde namazı cemaatle kılmaktan geri kalmamak.

22- Gazaptan ve gazabın sonuçlarından sakınmak. Kızıldığı takdirde koğulmuş şeytandan Allah'a sığınmak.

23- Susmaya dikkat etmek, çokça konuşmamak. Çünkü çok konuşmak kişinin aleyhine yazılır.

24- Anlayarak, düşünerek Kur'ân'ı okumak ve başkasından dinlemek

25- İkram edilen kokuyu reddetmemek, özellikle namaz esnasında her zaman koku kullanmak.

26- Misvak kullanmak. Çünkü o oldukça faydalıdır, özellikle de namaz vaktinde.

27- Kahraman olmak, kişinin aleyhine dahi olsa hakkı söylemek.

28- Kim olursa olsun nasihatı kabul etmek ve nasihatı reddetmekten sakınmak.

29- Eşler ve çocuklar arasında ve bütün amellerde adaletli olmak.

30- İnsanların eziyetlerine katlanmak ve onları bağışlamak; ta ki Allah da bizi bağışlasın.

31- Kendimiz için sevdiğimiz şeyi, insanlar için de sevmek.

32- Girerken, çıkarken, karşılaşırken ve çarşı ve pazarlarda çokça selam vermek.

33- Sünnet-i seniyede varid olan selâm lafzı ile selamlaşmaya dikkat etmek. Bu da "es-selamu aleyküm ve rahmetullahi ve berakatuhû" sözleridir. Hayırlı sabahlar, iyi akşamlar yahut hoş safa geldin gibi ifadeler, selamın yerini tutmaz. Ancak selamdan sonra bunlar söylenebilir.

34- Görünüşü ve giyimi temiz olmak.

35- Ağaran saçların renklerini sarı veya kırmızı değiştirmek ve bu hususta siyahtan kaçınmak, böylece Allah Rasûlü'nün emrine uymak.

36- Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in: "Sizin arkanızda sabır günleri vardır. Bu günlerde sizin üzerinizde bulunduğunuz bu hâle sımsıkı sarılmak karşılığında sizden elli kişinin ecri vardır. "Ey Allah'ın Rasûlü, bizden mi yoksa onlardan mı? O: "Hayır sizden (elli kişinin)" buyurdu. *(İbn Nasb, es-Sunne adlı eserinde rivâyet etmiş, el-Elbânî şahitlerin senediyle sahih olduğunu belirtmiştir)* Buyruğunun kapsamına girelim diye Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'ın sünnetlerine sımsıkı sarılmak.

37- Allah'ım, Kitabı'nın ve Peygamberinin sünneti gereğince amel etmeyi bize nasip et. Onu sevmeyi, ona tabi olmayı ve onun şefaatine erişmeyi de bize ihsan et.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Yüce Ahlâkı

"Ey yüceliklerin aşık olduğu ve büyüklerin aşk ile bağlandığı ahlâka sahip olan kişi.

Şayet sen bir din getirmemiş olsaydın, tek başına o ahlâk bir din olarak ortaya çıkar ve nuruyla her tarafı aydınlatırdı.

O müstesnâ yaratılışında sahip olduğun özellikler güzelleştirdi seni. Şerefli ve üstün kişiler sıfatlara bağlanır, onlara şevk duyarlar.

Cömertlik ettin mi cömertliğinle en uzak noktalara ulaşırsın ve bereketli yağmurların yapamadığını yaparsın.

Affettiğin vakit güçlüyken ve güç sahibi olarak affedersin, cahiller senin affını küçümseyemezler.

Merhamet ettin mi de sen bir anne ya da baba gibisin, merhametlilerse dünyada ancak bu ikisidirler.

Ve eğer öfkelenirsen şüphesiz ki bu hak adına bir öfkedir, ne kinin ne de kindarlığın sebep olduğu bir öfke değildir.

Hoşnut olursan Allah'ın rızası için hoşnut olursun, fakat çoğu kimsenin hoşnutluğu ise zoraki bir hoşnutluktur, riyakârlıktır.

Hutbe irad ettin mi meclisi kaplayan bir şekilde minderler sarsılır ve kalpler ise ağlarlar.

Ve eğer hüküm verirsen şüphe olunmaz o hükümde. Sanki hasım taraflara semadan bir hüküm gelmiş gibidir.

Ve eğer bir söz alır ya da verirsen senin bütün ahidlerin bir mesuliyettir ve vefakârlıktır.

Ey Abdullah'ın Oğlu, seninle, hak ile gerçekleşti müsamahakar olan o din. Üstün bir hidâyet dinidir o.

Tevhid üzere bina edilmiş ve o bir hakikattir ki; bu hakikati hikmet sahipleri ve akıllılar zaten yüksek sesle dile getirmişlerdir.

Senin bu dininde sadece Allah'tır. Bütün yaratılmışların üzerinde ve insanlar onun bayrağı altında eşittir birbirlerine.

Dinin kolaylıktır, halifelik bey'attir, işler istişare iledir, haklar ise ödenir.

Fakirlerin hakkını aldın zenginlerden, hayat hakkına sahip olmakta hepsi eşittir.

Roma'da hukukçuların erişemedikleri noktaya bizleri eriştiren şeriatine zulmettiler.

Allah'ın selamı üzerine olsun, sabah vaktinde develere türkü söyleyen kişi kaldıkça ve çölde hızlı yürüyen dişi deve bulundukça. *(Şair Ahmed Şevki'nin Divan'ından)*

Hassan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i Savunuyor

Savaş tozlarını kopartan atlarımız eğer sulanmasa, kaybedelim onları ve onların varacakları yer Kedâ'dır (Mekke'nin üst taraflarında bir yer.)

Onlar hızlıca çıkarken mızrak uçlarıyla yarışırlar ve omuzları üzerinde çok güzel mızraklar vardır.

Bizim atlarımız öne doğru ilerleyip dururken (Mekke'nin) kadınları, örtülerini onların üzerine atıyorlar.

Bizden yüz çevirecek olursanız (Allah'a) güveniriz ve Mekke fethi tahakkuk eder ve örtüler açılır.

Aksi takdirde sabırla savaşacağınız bir günü bekleyiniz ve Allah o günde dilediğini aziz kılacaktır.

Allah'ın emini Cibril aramızdadır bizim, Ruhu'l-Kudüs'ün zaten kimse dengi olamaz.

Allah buyurdu ki: Ben seni bir kul olarak gönderdim. Hakkı söyleyen bir kul; sınamanın fayda vereceği vakitte.

Ve ben buna şahitlik ettim, haydi kalkın onu tasdik ediniz, sizler ise, hayır kalkmayız ve istemeyiz, dediniz.

Benden Ebû Süfyan'a şu haberi götür ki; sen bomboş ve korkak birisisin.

Bizim kılıçlarımız seni köle etti (mensubu olduğun) Abdü'd-Dar koluna da cariyeler efendi oldu.

Sen, Muhammed'i hicvettin, ben de cevap verdim onun adına, bundan dolayı da mükâfatımı Allah'tan umarım

Ona denk olmadığın hâlde onu hicvedersin ha, sizin kötünüz kimse fedâ hayırlınıza olsun.

Aranızdan Allah Rasûlü'nü hicveden de, onu öven de, ona yardımcı olan da birdir.

Benimse babam, babamın babası ve benim şeref ve haysiyetim, size karşı, Muhammed'in şanına feda olsun.

Dilim kusursuzdur, pek keskindir, o akıp giden bir parlak sudur, sarkıtılan kovalar bulandırmaz onu."

الحمد لله رب العالمين

İÇİNDEKİLER

PEYGAMBERİMİZİN AHLÂKI

İSLÂM ÂDÂBI